

Profil zajednice

Sadržaj

Lista tabela	4
1 Uvod	6
2 Osnovne karakteristike	7
2.1 Geografski položaj (lokacija).....	7
2.2 Opšti podaci.....	7
2.3 Klima.....	9
2.4 Lokalna samouprava (administracija).....	10
2.5 Istorija, tradicija i kulturno nasleđe.....	10
3 Prirodni resursi	11
4 Ljudski resursi	12
4.1 Stanovništvo (broj stanovnika i stopa rasta).....	12
4.2 Stanovništvo prema tipu naselja.....	12
4.3 Vitalni događaji.....	12
4.4 Stanovništvo prema bračnom stanju.....	13
4.5 Starosna struktura stanovništva.....	13
4.6 Polna struktura stanovništva.....	15
4.7 Etnička struktura stanovništva.....	15
4.8 Struktura stanovništva prema veroispovesti.....	15
4.9 Struktura stanovništva prema maternjem jeziku.....	16
4.10 Stanovništvo prema aktivnosti.....	16
4.10.1 Struktura stanovništva prema aktivnosti i polu.....	16
4.10.2 Struktura aktivnog stanovništva prema vrsti zanimanja i oblasti delatnosti.....	17
4.11 Obrazovna struktura stanovništva.....	18
4.12 Porodice i domaćinstva.....	18
4.12.1 Porodice.....	18
4.12.2 Domaćinstva.....	19
4.13 Migracije stanovništva.....	19
4.13.1 Doseljenici.....	19
4.13.2 Dnevne migracije.....	20
5 Stambeni resursi	21
5.1 Stambena statistika.....	21
5.2 Stambena izgradnja.....	23
5.3 Cene na tržištu.....	23
6 Privreda	24
Privredna struktura.....	24
6.1 Privredna struktura po delatnostima.....	24
6.2 Industrija.....	28
6.3 Poljoprivreda.....	28
6.4 Šumarstvo.....	30
6.5 Ukupan obim proizvodnje.....	30
6.6 Preduzeća prema broju zaposlenih.....	30
6.7 Makroekonomski pokazatelji.....	31
6.8 Struktura izvoza.....	32
6.9 Struktura izvoza prema destinaciji.....	32
Javne finansije.....	33
6.10 Prihodi opštinskog budžeta.....	33
6.11 Rashodi opštinskog budžeta.....	33
Ustanove.....	33
6.12 Javna komunalna preduzeća.....	33
6.13 Javna preduzeća.....	34
6.14 Finansijske institucije.....	34
Investicije.....	34
6.15 Ostvarene investicije u privatnom sektoru.....	35
6.16 Planirane investicije u privatnom sektoru.....	38
6.17 Struktura investicija.....	38
6.18 Industrijske zone i industrijski parkovi.....	39
6.18.1 Lokacija industrijskih zona/parkova.....	40
6.18.2 Topografske karakteristike lokacija.....	41
6.18.3 Saobraćajni pristupi.....	41
6.18.4 Zoniranje.....	41
6.18.5 Sastav tla.....	42

6.18.6	Raspoloživa komunalna infrastruktura	42
6.18.7	Troškovi vezani za izgradnju kapaciteta i poslovanje u industrijskim zonama/parkovima	42
6.19	Ostale lokacije za investiranje	42
6.20	Olakšice koje nudi lokalna zajednica	42
6.20.1	Bespovratna sredstva za uređenje/privođenje nemeni/razvoj lokacije	42
6.20.2	Programi za obuku radne snage	42
6.20.3	Inkubator centri za nove biznise	42
6.20.4	Finansijska pomoć	43
6.20.5	Poreske olakšice	43
6.21	Porezi - lokalni, regionalni, nacionalni	43
6.22	Proces izdavanja dozvola	45
7	Radna snaga	47
7.1	Broj i struktura zaposlenih	47
7.2	Zaposlenost po delatnostima	47
7.3	Prosečne zarade	48
7.4	Zarade po delatnostima	48
7.5	Zapošljavanje	49
7.6	Nezaposlenost	49
7.7	Stopa nezaposlenosti	50
7.8	Nezaposlenost prema stepenu obrazovanja	50
7.9	Nezaposlenost prema dužini čekanja	50
7.10	Nezaposlenost prema starosnoj strukturi	50
8	Javni resursi	52
8.1	Saobraćajna infrastruktura	52
8.1.1	Drumski saobraćaj	52
8.1.2	Železnički saobraćaj i infrastruktura	52
8.1.3	Vazdušni saobraćaj	52
8.1.4	Vodni saobraćaj	52
8.2	Komunalna infrastruktura	52
8.2.1	Vodovod i kanalizacija	52
8.2.2	Sistem daljinskog grejanja	53
8.2.3	Elektro infrastruktura	53
8.2.4	Telekomunikacioni sistem	55
8.3	Energetika	55
8.4	Zdravstvena i socijalna zaštita	55
8.5	Obrazovni kapaciteti	56
9	Resursi životne sredine	58
9.1	Kvalitet vazduha	58
9.2	Kvalitet zemljišta	58
9.3	Kvalitet voda	60
9.4	Upravljanje čvrstim komunalnim otpadom	60
10	Turistički resursi	66
10.1	Broj posetilaca	66
10.2	Smeštajni kapaciteti	66
11	Kvalitet života	67
11.1	Javni sadržaji i rekreativni programi	67
11.1.1	Sportski sadržaji (tereni, sportske dvorane, centri za rekreaciju, stadioni)	67
11.1.2	Rekreativni programi, sportske i predškolske aktivnosti	67
11.2	Crkve i hramovi	67
11.3	Lokalni centri za okupljanje	68
11.3.1	Biblioteke	68
11.3.2	Parkovi	68
11.3.3	Lokalni društveni centri	69
11.3.4	Kulturni centri	69
11.3.5	Pozorišta	69
11.3.6	Muzeji	69
11.4	Aktivnosti u kulturi (kulturne manifestacije, proslave, festivali, parade, svečanosti, koncerti) ..	70
11.5	Zabava i usluge	71
11.5.1	Restorani	71
11.5.2	Bioskopi	71
11.5.3	Šoping zone i maloprodajni centri	72
12	Lokalni razvoj u relaciji sa regionalnim i državnim strateškim dokumentima	73

Lista tabela

Tabela 1. Osnovno poređenje opštine i okruženja (površina i stanovništvo), 2006.	6
Tabela 2. Opšti podaci o naseljima i katastarskim opštinama, 2006.	7
Tabela 3. Podaci o naseljima (tip naselja, broj stanovnika i površina), 2002.	7
Tabela 4. Spisak naselja i pripadajućih katastarskih opština	8
Tabela 5. Spisak mesnih zajednica	8
Tabela 6. Klimatski pokazatelji.	9
Tabela 7. Struktura odbornika u skupštini opštine, 2008.	10
Tabela 8. Struktura zemljišnih površina, 2006.	11
Tabela 9. Uporedni pregled broja stanovnika, podaci iz popisa	12
Tabela 10. Procenjeni broj stanovnika u periodu 2000-2006.	12
Tabela 11. Struktura stanovništva prema tipu naselja, 2002.	12
Tabela 12. Vitalni događaji, 2006.	12
Tabela 13. Struktura ženskog stanovništva starog 15 godina i više prema broju živorođene dece, 2002.	12
Tabela 14. Struktura stanovništva starog 15 i više godina prema bračnom stanju i polu, 2002.	13
Tabela 15. Struktura stanovništva prema starosti i polu, 2002.	13
Tabela 16. Struktura stanovništva po osnovnim kontigentima, 2002.	14
Tabela 17. Starosni indikatori stanovništva, 2006.	14
Tabela 18. Polna struktura stanovništva, 2002.	15
Tabela 19. Struktura stanovništva prema etničkoj ili nacionalnoj pripadnosti, 2002.	15
Tabela 20. Struktura stanovništva prema veroispovesti, 2002.	15
Tabela 21. Struktura stanovništva prema maternjem jeziku, 2002.	16
Tabela 22. Struktura stanovništva prema aktivnosti i polu, 2002.	16
Tabela 23. Struktura aktivnog stanovništva koje obavlja zanimanje prema zanimanju i polu, 2002.	17
Tabela 24. Struktura stanovništva starog 15 i više godina prema školskoj spremi i pismenosti, 2002.	18
Tabela 25. Struktura porodica prema broju dece, 2002.	18
Tabela 26. Struktura porodica prema tipu, 2002.	19
Tabela 27. Struktura domaćinstava prema broju članova, 2002.	19
Tabela 28. Broj doseljenika po vremenskim periodima.	19
Tabela 29. Struktura doseljenika prema području sa kojeg su doseljeni, 1940-2002.	19
Tabela 30. Dnevne migracije prema tipu migranata, 2002.	20
Tabela 31. Dnevne migracije stanovništva koje obavlja zanimanje prema tipu delatnosti, 2002.	20
Tabela 32. Struktura stambenih jedinica, 2007.	21
Tabela 33. Uporedni pregled broja stanova po popisima.	21
Tabela 34. Broj i površina stanova, drugih nastanjenih prostorija, kolektivnih stanova i nastanjena lica, 2002.	21
Tabela 35. Struktura kolektivnih stanova, 2002.	21
Tabela 36. Struktura stanova prema vrsti i opremljenosti, 2002.	22
Tabela 37. Struktura stanova prema godini izgradnje, 2002.	22
Tabela 38. Struktura nastanjenih stanova prema broju domaćinstava i lica, 2002.	22
Tabela 39. Stambene jedinice prema nivou opremljenosti infrastrukturom, 2007.	22
Tabela 40. Novoizgrađene stambene jedinice, pregled po godinama.	23
Tabela 41. Stambena izgradnja, 2006.	23
Tabela 42. Vrednost izvedenih građevinskih radova, 2006.	23
Tabela 43. Cene stanova na tržištu, 2008.	23
Tabela 44. Cene stanova novogradnje, II polugodište 2007.	23
Tabela 45. Broj preduzeća po delatnostima i veličini, 2008.	24
Tabela 46. Broj radnika u preduzećima po delatnosti i veličini preduzeća, 2008.	25
Tabela 47. Struktura preduzeća, ustanova i drugih pravnih lica prema oblasti delatnosti, stanje 31.12.2007.	26
Tabela 48. Struktura preduzetničkih radnji po delatnostima, 2008.	26
Tabela 49. Struktura preduzetničkih radnji prema oblicima organizovanja, stanje 12.04.2006.	27
Tabela 50. Struktura aktivnog stanovništva koje obavlja zanimanje po delatnostima, 2002.	27
Tabela 51. Struktura poljoprivrednog stanovništva prema posedovanju poljoprivrednog gazdinstva, polu i aktivnosti, 2002.	28
Tabela 52. Struktura poljoprivrednih gazdinstava prema veličini, 2002.	28
Tabela 53. Struktura ukupne poljoprivredne površine u opštini prema načinu korišćenja, 2006.	28

Tabela 54. Struktura poljoprivredne površine privatnih gazdinstava prema načinu korišćenja, 2006. ...	29
Tabela 55. Proizvodnja pojedinih ratarskih kultura, industrijskog, povrtnog i krmnog bilja, 2006.	29
Tabela 56. Proizvodnja voća i grožđa, 2006.	29
Tabela 57. Broj stoke, stanje 01.12.2006.	30
Tabela 58. Prosečan broj stoke, stanje 01.12.2006.	30
Tabela 59. Prodaja i otkup poljoprivrednih proizvoda, 2006.	30
Tabela 60. Pošumljene površine i posečena drvena masa, 2006.	30
Tabela 61. Veličina preduzeća prema broju zaposlenih, 2007.	31
Tabela 62. Struktura narodnog dohotka po delatnostima, 2005.	31
Tabela 63. Struktura narodnog dohotka po oblicima svojine, 2005.	31
Tabela 64. Društveni proizvod preduzeća, 2006.	32
Tabela 65. Osnovni podaci o preduzećima, 2005.	32
Tabela 66. Struktura izvoza prema vrsti proizvoda i usluga.	32
Tabela 67. Struktura izvoza prema destinaciji.	32
Tabela 68. Struktura prihoda opštinskog budžeta, 2006.	33
Tabela 69. Struktura rashoda opštinskog budžeta, 2006.	33
Tabela 70. Spisak javno-komunalnih preduzeća.	33
Tabela 71. Spisak javnih preduzeća.	34
Tabela 72. Spisak poslovnih banaka.	34
Tabela 73. Spisak osiguravajućih društava.	34
Tabela 74. Ostvarene investicije u poslednjih 5 godina, 2008.	35
Tabela 75. Planirane investicije u naredne 2 godine, 2008.	38
Tabela 76. Struktura direktnih stranih ulaganja prema zemlji porekla.	38
Tabela 77. Struktura ostvarenih investicija prema karakteru izgradnje i tehničkoj strukturi, 2006.	38
Tabela 78. Spisak industrijskih zona i parkova.	39
Tabela 79. Spisak kompanija smeštenih u industrijskim zonama/parkovima, 2008.	39
Tabela 80. Ostale raspoložive lokacije za investiciona ulaganja.	42
Tabela 81. Broj i struktura zaposlenih, 2006.	47
Tabela 82. Struktura zaposlenih po sektorima delatnosti, 2007.	47
Tabela 83. Prosečne zarade po zaposlenom, februar 2008.	48
Tabela 84. Usporedni pregled prosečnih zarada po zaposlenom po godinama.	48
Tabela 85. Prosečne zarade po zaposlenom bez poreza i doprinosa, po sektorima delatnosti, 2006. ...	48
Tabela 86. Slobodna radna mesta, 2007.	49
Tabela 87. Struktura zapošljavanja, 2007.	49
Tabela 88. Struktura nezaposlenih i tražilaca zaposlenja prema polu, decembar 2007.	49
Tabela 89. Broj i polna struktura nezaposlenih, pregled po godinama.	49
Tabela 90. Stopa nezaposlenosti, 2007.	50
Tabela 91. Nezaposleni prema stepenu obrazovanja, 2007.	50
Tabela 92. Nezaposleni prema dužini čekanja, 2007.	50
Tabela 93. Nezaposleni prema starosnoj strukturi, 2007.	50
Tabela 94. Dužina puteva, 2006.	52
Tabela 95. Promet robe i putnika u železničkom saobraćaju, 2005.	52
Tabela 96. PTT saobraćaj, 2006.	55
Tabela 97. Iskorišćenje energije, 2007.	55
Tabela 98. Bolnički kapaciteti, 2007.	55
Tabela 99. Ulaganja u zdravstvo i socijalni rad, 2006.	55
Tabela 100. Lekari, stomatolozi i diplomirani farmaceuti u zdravstvenim službama, 2006.	55
Tabela 101. Korisnici socijalne zaštite – maloletna lica, 2006.	56
Tabela 102. Korisnici socijalne zaštite – punoletna lica, 2006.	56
Tabela 103. Kapaciteti obrazovnih institucija, pregled po godinama.	56
Tabela 104. Ulaganja u obrazovanje, 2006.	56
Tabela 105. Broj i struktura obrazovnih ustanova, 2006.	56
Tabela 106. Ukupan broj učenika, studenata i korisnika obrazovnih ustanova, 2006.	57
Tabela 107. Prosečan broj učenika, studenata i korisnika smeštaja u obrazovnim ustanovama, 2006.	57
Tabela 108. Ukupan broj učenika u osnovnim školama, 2008.	57
Tabela 109. Broj i struktura turista i ostvarenih turističkih noćenja, 2006.	66
Tabela 110. Smeštajni kapaciteti, 2007.	66
Tabela 111. Broj bioskopa, bioskopskih sedišta, projekcija i posetilaca, 2006.	71

1 Uvod

Tabela 1. Osnovno poređenje opštine i okruženja (površina i stanovništvo), 2006.

	Površina (km ²)	Udeo u ukupnoj površini (%)			Broj stanovnika	Udeo u ukupnom broju stanovnika (%)			Gustina nase- ljenosti (br. stanov./ km ²)
		Opštine	Okruža	Srbije		Opštine	Okruža	Srbije	
Urbana zona	219	42	6	0,24	8407	48	6,53	0,11	38
Ruralna zona	306	58	8,5	0,34	9177	52	7	0,12	30
Opština	525	100	14,49	0,59	17584	100	13,53	0,23	33
Okrug	3623	/	100	4,1	129937	/	100	1,75	36
Srbija	88361	/	/	100	7411569	/	/	100	84

*procena RZS

2 Osnovne karakteristike

2.1 Geografski položaj (lokacija)

2.2 Opšti podaci

Tabela 2. Opšti podaci o naseljima i katastarskim opštinama, 2006.

	Opština	Okrug
Broj naselja	25	173
Prosečna veličina naselja (km ²)	21	20,9
Broj gradskih naselja	1	4
Broj ostalih naselja	24	169
Broj katastarskih opština	25	169
Prosečna veličina katastarske opštine (km ²)	21,87	21,43

Tabela 3. Podaci o naseljima (tip naselja, broj stanovnika i površina), 2002.

Redni broj	Naseljeno mesto	Tip naselja (gradsko/ostalo)	Broj stanovnika	Udeo u ukupnom broju stanovnika u opštini (%)	Površina (km ²)
1	Beli Potok	ostalo	238	1,35	4,07
2	Blendija	ostalo	352	1,84	16,43
3	Bogdinac	ostalo	201	1,14	4,82

4	Vrbovac	ostalo	598	3,40	23,01
5	Vrmdža	ostalo	606	3,44	38,10
6	Dugo Polje	ostalo	690	3,92	37,20
7	Žučkovac	ostalo	529	3,00	9,00
8	Jezereo	ostalo	310	1,76	23,34
9	Jošanica	ostalo	898	5,10	48,56
10	Levovik	ostalo	162	0,92	3,41
11	Milušinac	ostalo	382	2,17	22,87
12	Mužinac	ostalo	459	2,61	22,51
13	Nikolinac	ostalo	418	2,73	20,57
14	Novo Selo	ostalo	56	0,31	8,42
15	Poružnica	ostalo	354	2,01	16,40
16	Radenkovac	ostalo	114	0,64	15,64
17	Resnik	ostalo	857	4,87	27,36
18	Rujevica	ostalo	260	1,47	16,78
19	Sesalac	ostalo	347	1,97	25,06
20	Sokobanja	Gradsko	8407	47,81	34,84
21	Trgovište	Ostalo	342	1,94	5,65
22	Trubarevac	Ostalo	617	3,50	22,50
23	Cerovica	Ostalo	54	0,30	3,25
24	Čitluk	Ostalo	806	4,58	39,82
25	Šarbanovac	ostalo	514	2,92	35,8

Tabela 4. Spisak naselja i pripadajućih katastarskih opština.

Redni broj	Naseljeno mesto	Katastarska opština
1	Beli Potok	Beli Potok
2	Blendija	Blendija
3	Bogdinac	Bogdinac
4	Vrbovac	Vrbovac
5	Vrmdža	Vrmdža
6	Dugo Polje	Dugo Polje
7	Žučkovac	Žučkovac
8	Jezereo	Jezereo
9	Jošanica	Jošanica
10	Levovik	Levovik
11	Milušinac	Milušinac
12	Mužinac	Mužinac
13	Nikolinac	Nikolinac
14	Novo Selo	Novo Selo
15	Poružnica	Poružnica
16	Radenkovac	Radenkovac
17	Resnik	Resnik
18	Rujevica	Rujevica
19	Sesalac	Sesalac
20	Sokobanja	Sokobanja
21	Trgovište	Trgovište
22	Trubarevac	Trubarevac
23	Cerovica	Cerovica
24	Čitluk	Čitluk
25	Šarbanovac	Šarbanovac

Tabela 5. Spisak mesnih zajednica.

Redni broj	Mesna zajednica	Naselje kojem pripada MZ	Broj stanovnika	Udeo u ukupnom broju stanovnika u opštini (%)
1	Beli Potok	Beli Potok	238	1,35
2	Blendija	Blendija	352	1,84

3	Bogdinac	Bogdinac	201	1,14
4	Vrbovac	Vrbovac	598	3,40
5	Vrmdža	Vrmdža	606	3,44
6	Dugo Polje	Dugo Polje	690	3,92
7	Žučkovac	Žučkovac	529	3,00
8	Jezereo	Jezereo	310	1,76
9	Jošanica	Jošanica	898	5,10
10	Levovik	Levovik	162	0,92
11	Milušinac	Milušinac	382	2,17
12	Mužinac	Mužinac	459	2,61
13	Nikolinac	Nikolinac	418	2,73
14	Novo Selo	Novo Selo	56	0,31
15	Poružnica	Poružnica	354	2,01
16	Radenkovac	Radenkovac	114	0,64
17	Resnik	Resnik	857	4,87
18	Rujevica	Rujevica	260	1,47
19	Sesalac	Sesalac	347	1,97
20	Sokobanja	Sokobanja	8407	47,81
21	Trgovište	Trgovište	342	1,94
22	Trubarevac	Trubarevac	617	3,50
23	Cerovica	Cerovica	54	0,30
24	Čitluk	Čitluk	806	4,58
25	Šarbanovac	Šarbanovac	514	2,92
26	Vrelo	Vrelo		

2.3 Klima

Tabela 6. Klimatski pokazatelji.

	Opština
TEMPERATURA	
Prosečna temperatura vazduha – januar (°C)	-1,4
Prosečna temperatura vazduha – jul (°C)	28,1
Prosečna temperatura vazduha – godišnja (°C)	10,4
Srednji broj mraznih dana – godišnje	106,2
Srednji broj tropskih dana – godišnje	29,8
VLAŽNOST VAZDUHA	
Prosečna vlažnost vazduha – godišnja (%)	75,6
TRAJANJE SIJANJA SUNCA	
Prosečan broj vedrih dana – godišnje	66,1
Prosečan broj oblačnih dana – godišnje	113,1
PADAVINE	
Prosečna količina padavina – godišnje (mm)	610,5
POJAVE	
Prosečan broj dana sa snegom – godišnje	32,1
Prosečan broj dana sa snežnim pokrivačem – godišnje	51,1
Prosečan broj dana sa maglom – godišnje	20,2
Prosečan broj dana sa gradom – godišnje	1,2

2.4 Lokalna samouprava (administracija)

Tabela 7. Struktura odbornika u skupštini opštine, 2008.

	Broj odbornika u opštini	Udeo u ukupnom broju odbornika u opštini (%)
UKUPNO	30	100
DS	10	33,33
SRS	7	23,33
DSS	3	10
NS	3	10
SPS	0	0
G17+	2	6,66
SNS	0	0
SPO	0	0
Grupe gradjana	5	16,66
Stranke manjina	0	0
Ostali	0	0

2.5 Istorija, tradicija i kulturno nasleđe

U doba neolita na tlu Sokobanje postojala je ljudska naseobina, o čemu svedoče naučna israživanja i arheološki nalazi na lokalitetu Trebič. U arheološkoj karti Srbije lokalitet Popovica, na desnoj obali reke Moravice u neposrednoj blizini Sokograda, je označen kao bronzano dobska gradina, odnosno nasebinska struktura u čijem podnožju se nalazi tumul (praistorijska grobnica sačinjena od nasipa zemlje) koja je impresivnih dimezija. Putopisac Feliks Kanic tvrdi da je sama Sokobanja naselje rimskog porekla u kome je postojalo kupalište - balnea, od koje reči je nastalo prvobitno ime Banja. Ostaci antike na teritoriji opštine Sokobanja su mnogobrojni.

Devet godina posle Kosovske bitke (1398) u Sokobanju su stigli Turci. Banju pominje Konstantin Filozof u biografiji despota Stefana Lazarevića, a opisivali su je i Evlija Čelebija, turski geograf Hadži Kalfa, Vuk Karadžić, putopisac Feliks Kanic...

Čuveni Amam, sagradjen na najpoznatijem sokobanjskom lekovitom izvoru, u to vreme (1663) sokobanjsko javno lekovito kupatilo, prvi pominje turski putopisac Evlija Čelebija:

"Kupatilo je vrlo impozantno, u dobroj građevini, s kupolama pokrivenim olovom, sa šedrvanom i sobama za kupanje." Ima i posebno kupatilo "samo za žene, sa toplom vodom u koju se nemože ući, dok se prvo ne promeša sa hladnom vodom."

U banju su tada dolazili gosti iz Turske i Male Azije.

Imala je dve stotine kuća, pokrivenih drvetom, šest džamija, dva manja hana, dve turske osnovne škole i medresu - versku muslimansku školu."

Srpski živalj bio je nastanjen na potezu današnjeg Vrela - južni deo današnjeg centra varoši. Da je Sokobanja "dražesno mesto" rekao je 1737. godine austrijski general Šmetaus:

"Ima jedan zamak koji je, kako izgleda, vrlo star. Ima kupatila za koja se priča da su divna... Ona su sagrađena od mermera i održavaju se sa puno čistoće. Ovamo Turci dolaze iz svih krajeva, pa čak i iz Azije." Šmetaus, takođe, navodi da su pre Turaka ovde na lečenje dolazili još rimski legionari, ratnici Vizantije i srednjevekovne velmože."

Prvi put od Turaka Sokobanju je oslobodio Hajduk Veljko Petrović (1808), nakratko je ponovo preuzimaju turci od 1809 - 1810., kada je Hajduk Veljko ponovo oslobadja i ovde ostaje do 1813. godine.

Nagli uspon Sokobanja je doživela nakon konačnog oslobodjenja od Turaka (1833.), dolaskom Knjaza Miloša Obrenovića u Banju. Po njegovom nalogu iste godine obnavlja se turski amam, sagradjen na temeljima rimskih termi. Knjaz je odmah pored Amama za muškarce dobio i svoju kadu koja je nakon nekoliko rekonstrukcija i danas u funkciji.

Uz Amam je sagradjen i konak knjaza Miloša koji je između dva svetska rata porušen. Preko puta je izgradjena zgrada za potrebe administracije Kneževine Srbije, koja danas funkcioniše kao nacionalni restoran. Knjaz šalje uzorke banjske vode na analizu u Beč i postavlja prvog banjskog lekara Leopolda Erliha koga Banjčani prekrštavaju u Đorđa Novakovića, ili samo dr Đoka Pokrštenjak.

8. juna (po starom kalendaru) 1837. iz kancelarije Knjaza Miloša u Kragujevcu, napisan je uput zastavniku Lazareviću, koji se šalje u Banju radi upotrebe tople vode i na lečenje koje će sprovesti

doktor Djoka. Ovo je prvi zvanično upućen gost u Banju. Radi proslave velikog jubileja, 170 godina organizovanog turizam u Sokobanji će 2007. godine, 21. juna (novi kalendar), na dan opštine biti organizovana velika proslava.

Nakon imena Balnea, Banja, Banjica, Velika Banja, Aleksinačka Banja, Sokol Banja, 1859. godine dobija svoje konačno ime Sokobanja. Prisustvo knjaza u Sokobanju je dovelo otmen svet, a trgovci, imućniji i banjska elita, grade luksuzne vile za smeštaj banjskih gostiju. Sve do drugog svetskog rata, glavni gosti bili su plemstvo, pisci, umetnici, boemi...

Najčešće su do rata, a i posle dolazili, Stevan Sremac (umro u Sokobanji 1906.), Branislav Nušić, Isidora Sekulić, Ivo Andrić, Rodoljub Čolaković, Meša Selimović i Vasa Čubrilović. Naučnici i ljudi od ugleda bili su često vidjeni u banji između Ozrena i Rtnja: Jovan Cvijić, Josif Pančić, Emilijan Josimović, Dragoljub Jovanović (koji se stručno bavio ispitivanje lekovitosti banjskih termalnih izvora), Žanka Stokić i drugi.

Krajem IXX veka rodnom sokobanjskom kraju počeo je sve češće da se vraća Miloje Jovanović, zanmeniti Mitropolit Srbije gospodin Mihailo. On 1894. godine podiže u Sokobanji veliku školu i crkvu. Izloživši svoju ideju tadašnjim banjskim intelektualcima, naredne godine osniva "Društvo za unapređenje i ulepšavanje Sokobanje i okoline". Društvo preduzima veliki broj aktivnosti na ispunjenju postavljenih ciljeva. "Zašto da iznosimo teško stečeni novac iz zemlje, kad imamo takovu banju ovde", govorio je Mitropolit.

Lekovitost sokobanjskih voda zvanično je i naučno ustanovio 1908. godine prof Marko Leko, a potvrdio 1932. prof Dragoljub Jovanović, saradnik čuvene Marije Kiri.

Zapaženu ulogu u sokobanjskoj kulturu imaju pevačko društvo, Učiteljsko udruženje, Zanatska ženska škola...

Nakon Drugog svetskog rata, sokobanja menja svoj izgled, buja kulturni život, dolaze poznati, glumci, političari, pisci...

Danas je Sokobanja pravi turistički hit, Strategijom Vlade republike Srbije 2006. okarakterisana je srpskom banjom sa najviše potencijala i jednom od sedam najatraktivnijih turističkih destinacija u Srbiji. Izvanredna prirodna bogatstva, bogata kulturno - istorijska baština, tradicija, gostoljubivost i temperament meštana, uz veoma interesantne programe i nove sadržaje, u kojima turisti mogu da uživaju samo u ovoj banji, pretvorili su Sokobanju u 2007. godini, u najatraktivniju i najposećeniju srpsku turističku pozornicu. Sokobanja u 2008. pružiće poseban užitek i intenzivan doživljaj, svakom gostu, nudeći im Novi Stil Života.

3 Prirodni resursi

Tabela 8. Struktura zemljišnih površina, 2006.

	Opština (km ²)	Udeo u ukupnoj površini opštine (%)	Udeo opštine u površini istog tipa u okrugu (%)	Okrug (km ²)	Udeo okruga u površini istog tipa u Srbiji (%)	Srbija (km ²)
Ukupna površina	525	100	14,49	3 623	4,1	88361
Poljoprivredna površina	306	58,30	14,84	2061	3,53	58230
Obradive površine*	198,08	37,72	12,64	1566,37	3	51050
Obrasla šumska površina	193,25	36,80	14,72	1312,34	6,61	19845,13

* podatak iz 2006. godine

4 Ljudski resursi

4.1 Stanovništvo (broj stanovnika i stopa rasta)

Tabela 9. Uporedni pregled broja stanovnika, podaci iz popisa.

	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002
Broj stanovnika u opštini	23733	24621	24285	23932	23394	21948	19544
Promena broja stanovnika u opštini	/	888	-336	-353	-538	-1410	-2404
Stopa rasta broja stanovnika u opštini	/	3,74	-1,36	-1,45	-2,24	-6,02	-10,95
Stope rasta broja stanovnika u okrugu	/	-1,4	-4,2	2,5	-6,4	-1,4	-8,1
Stopa rasta broja stanovnika u Srbiji	/	2,1	-0,5	-0,6	-6,1	-0,3	-1,9

Tabela 10. Procenjeni broj stanovnika u periodu 2000-2006.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Broj stanovnika u opštini	18951	18727	18526	18292	18041	17802	17584
Ukupna promena broja stanovnika u opštini	/	-224	-201	-234	-251	-239	-218
Stopa rasta broja stanovnika u opštini	/	-1,18	-1,07	-1,26	-1,37	-1,32	-1,22
Stope rasta broja stanovnika u okrugu	/	-1,13	-1,20	-1,21	-1,27	-1,44	-1,49
Stopa rasta broja stanovnika u Srbiji	/	-0,17	-0,05	-0,26	-0,23	-0,30	-0,39

4.2 Stanovništvo prema tipu naselja

Tabela 11. Struktura stanovništva prema tipu naselja, 2002.

	Opština		Okrug		Srbija	
	Broj	Učešće (%)	Broj	Učešće (%)	Broj	Učešće (%)
Gradsko stanovništvo	8407	44,83	72381	52,61	4225896	56,36
Ostalo stanovništvo	10344	55,17	65180	47,38	3272105	43,64
Ukupno stanovništvo	18571	100	137561	100	7498001	100

4.3 Vitalni događaji

Tabela 12. Vitalni događaji, 2006.

	Opština	Okrug	Srbija
Živođeni	127	934	70997
Živođeni na 1000 stanovnika	7,2	9,2	9,6
Umrli	326	2530	102884
Umrli na 1000 stanovnika	18,5	19,5	13,9
Prirodni priraštaj	-199	-1596	-31887
Prirodni priraštaj na 1000 stanovnika	-11,3	-12,3	-4,3

Tabela 13. Struktura ženskog stanovništva starog 15 godina i više prema broju živorođene dece, 2002.

		Opština	Udeo u ukupnom broju žena starih 15 i više god. u opštini (%)
Ukupno		8424	100
Nije rađala		1464	17,38
Rodila	1 dete	2837	33,68
	2	3596	42,69
	3	422	5,01

	4	74	0,88
	5 i više dece	29	0,34

4.4 Stanovništvo prema bračnom stanju

Tabela 14. Struktura stanovništva starog 15 i više godina prema bračnom stanju i polu, 2002.

	Opština	Udeo u ukupnom broju stanovnika u opštini (%)
Ukupno	16164	100
Neoženjeni/neudati	2936	18,16
Oženjeni/udati	10332	63,92
Razvedeni	2270	14,04
Udovci/udovice	605	3,74
Nepoznato	21	0,13

4.5 Starosna struktura stanovništva

Tabela 15. Struktura stanovništva prema starosti i polu, 2002.

		Opština	Udeo u ukupnom broju stanovnika u opštini (%)
Ukupno stanovništvo	Ukupno	18751	100
	muško	8986	47,92
	žensko	9585	51,12
0-4	Ukupno	677	3,61
	muško	348	1,86
	žensko	329	1,75
5-9	Ukupno	833	4,44
	muško	437	2,33
	žensko	396	2,11
10-14	Ukupno	897	4,78
	muško	461	2,46
	žensko	436	2,33
15-19	Ukupno	936	4,99
	muško	480	2,56
	žensko	456	2,43
20-24	Ukupno	1026	5,47
	muško	550	2,93
	žensko	476	2,54
25-29	Ukupno	1012	5,40
	muško	532	2,84
	žensko	480	2,56
30-34	Ukupno	1034	5,51
	muško	539	2,87
	žensko	495	2,64
35-39	Ukupno	942	5,02
	muško	464	2,47
	žensko	478	2,55
40-44	Ukupno	1139	6,07
	muško	596	3,18
	žensko	543	2,90
45-49	Ukupno	1431	7,63
	muško	682	3,64
	žensko	749	3,99
50-54	Ukupno	1607	8,57

	muško	787	4,20
	žensko	820	4,37
55-59	Ukupno	1181	6,30
	muško	602	3,21
	žensko	579	3,09
60-64	Ukupno	1302	6,94
	muško	578	3,08
	žensko	724	3,86
65-69	Ukupno	1294	6,90
	muško	583	3,11
	žensko	711	3,79
70-74	Ukupno	1437	7,66
	muško	622	3,32
	žensko	815	4,35
75-79	Ukupno	1059	5,65
	muško	423	2,26
	žensko	636	3,39
80-84	Ukupno	491	2,62
	muško	200	1,07
	žensko	291	1,55
85-89	Ukupno	148	0,79
	muško	57	0,30
	žensko	91	0,49
90-94	Ukupno	58	0,31
	muško	20	0,11
	žensko	38	0,20
95 i više	Ukupno	6	0,03
	muško	1	0,01
	žensko	5	0,03
nepoznato	Ukupno	61	0,33
	muško	24	0,13
	žensko	37	0,20

Tabela 16. Struktura stanovništva po osnovnim kontigentima, 2002.

	Opština, 2002		Opština, 2006*	
	Broj stanovnika	Udeo u ukupnom stanovništvu (%)	Broj stanovnika	Udeo u ukupnom stanovništvu (%)
Predškolski uzrast 0-6	1000	5,33	986	5,61
Školski uzrast 7-14	1407	7,50	1322	7,52
Radni kontigent 15-64	11610	61,92	10952	62,28
Stanovništvo od 65 godina i više	4493	23,96	4324	24,59
Punoletni 18 i više	15942	85,02	14722	83,72
Fertilni 15-49	3677	19,61	3343	19,01
Ukupno	18751	100	17584	100

* procena

Tabela 17. Starosni indikatori stanovništva, 2006.

	Opština	Okrug	Srbija
Prosečna starost (godine)	45,24	45,35	40,74
Očekivano trajanje života - muškarci (godine)	70,15	70,17	69,73
Očekivano trajanje života - žene (godine)	76,48	75,86	75,05
Indeks starenja*	170,18	167,86	101,39

* Indeks starenja – predstavlja odnos starog (60 i više godina) prema mladom (0-19) stanovništvu

4.6 Polna struktura stanovništva

Tabela 18. Polna struktura stanovništva, 2002.

	Opština	Struktura stanovništva u opštini (%)	Struktura stanovništva u okrugu (%)	Struktura stanovništva u Srbiji (%)
Muško	8986	48,39	48,45	48,63
Žensko	9585	51,61	51,55	51,37
Ukupno	18571	100	100	100

4.7 Etnička struktura stanovništva

Tabela 19. Struktura stanovništva prema etničkoj ili nacionalnoj pripadnosti, 2002.

	Opština		Okrug	
	Broj	Udeo u ukupnom stanovništvu (%)	Broj	Udeo u ukupnom stanovništvu (%)
Srbi	18079	97,35	124427	90,45
Crnogorci	67	0,36	296	0,22
Jugosloveni	29	0,16	422	0,31
Albanci	11	0,06	88	0,06
Bošnjaci	1	0,01	14	0,01
Bugari	2	0,01	155	0,11
Bunjevci	0	0,00	1	0,00
Vlasi	9	0,05	7155	5,20
Goranci	10	0,05	20	0,01
Mađari	5	0,03	34	0,02
Makedonci	27	0,15	271	0,20
Muslimani	12	0,06	76	0,06
Nemci	1	0,01	14	0,01
Romi	190	1,02	1194	0,87
Rumuni	1	0,01	309	0,22
Rusi	2	0,01	9	0,01
Rusini	1	0,01	1	0,00
Slovaci	5	0,03	11	0,01
Slovenci	3	0,02	41	0,03
Ukrajinci	2	0,01	7	0,01
Hrvati	10	0,05	176	0,13
Česi	1	0,01	6	0,00
Ostali	10	0,05	54	0,04
Neopredeljeni	22	0,12	1929	1,40
Regionalna pripadnost	4	0,02	15	0,01
Nepoznato	67	0,36	836	0,61
Ukupno	18571	100	137561	100

4.8 Struktura stanovništva prema veroispovesti

Tabela 20. Struktura stanovništva prema veroispovesti, 2002.

	Opština		Okrug	
	Broj	(%)	Broj	(%)
Pravoslavna	18187	97,93	132148	96,07
Katolička	26	0,14	373	0,27
Protestantska	5	0,03	87	0,06
Islamska	28	0,15	220	0,16
Judaistička	0	0,00	0	0,00
Proorijentalnih kultova	0	0,00	6	0,00

Pripada veroispovesti koja nije navedena	6	0,03	200	0,15
Vernik je, ali ne pripada nijednoj veroispovesti	0	0,00	3	0,00
Nije vernik	15	0,08	136	0,10
Neizjašnjen	82	0,44	3045	2,21
Nepoznato	222	1,20	1343	0,98
Ukupno	18571	100	137561	100

4.9 Struktura stanovništva prema maternjem jeziku

Tabela 21. Struktura stanovništva prema maternjem jeziku, 2002.

	Opština		Okrug	
	Broj	(%)	Broj	(%)
Srpski	18319	98,64	126270	91,79
Albanski	11	0,06	94	0,07
Bosanski	1	0,01	11	0,01
Bugarski	1	0,01	103	0,07
Vlaški	7	0,04	8334	6,06
Mađarski	7	0,04	30	0,02
Makedonski	19	0,10	231	0,17
Romski	80	0,43	828	0,60
Rumunski	80	0,43	396	0,29
Slovački	6	0,03	12	0,01
Hrvatski	7	0,04	126	0,09
Ostali jezici	13	0,07	97	0,07
Nepoznato	20	0,11	1029	0,75
Ukupno	18571	100	137561	100

4.10 Stanovništvo prema aktivnosti

4.10.1 Struktura stanovništva prema aktivnosti i polu

Tabela 22. Struktura stanovništva prema aktivnosti i polu, 2002.

		Opština	Udeo u ukupnom stanovništvu opštine (%)	Udeo u ukupnom aktivnom stanovništvu opštine (%)
Ukupno stanovništvo		18571	100	/
Aktivno stanovništvo		8687	46,77	100
Aktivno stanovništvo koje obavlja zanimanje	ukupno	7183	38,68	82,69
	muško	3953	21,29	45,50
	žensko	3185	17,15	36,66
Lica sa ličnim prihodom	ukupno	4248	22,87	48,90
	muško	2046	11,02	23,55
	žensko	2202	11,86	/
Izdržavano stanovništvo	ukupno	5569	29,99	/
	muško	2073	11,16	/
	žensko	3496	18,83	40,24
Lica u inostranstvu do 1 god.	ukupno	67	0,36	0,77
	na radu	43	0,23	0,49
	članovi porodice	24	0,13	0,28

4.10.2 Struktura aktivnog stanovništva prema vrsti zanimanja i oblasti delatnosti

Tabela 23. Struktura aktivnog stanovništva koje obavlja zanimanje prema zanimanju i polu, 2002.

		Zako- nodavci, funkcio- neri, ruko- vodiooci	Stru- čnjaci	Stru- čni sara- dnici i teh- ničari	Slu- - žbe - nici	Uslu- žni radnici i trgovci	Radnici u poljopri- vredi, ribarstvu i šuma- rstvu	Zana- tlje i srodni radnici	Ruko- vaoci maši- nama i ure- đajima i monteri	Oсно- vna jedno- stavna zani- manja	Voj- na lica	Nepo- znato
Ukupno*	U	168	280	854	303	688	3266	607	374	433	-	288
	M	122	154	364	151	343	1661	586	351	200	-	160
	Ž	46	126	490	152	345	1605	21	23	233	-	128
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	U	5	5	18	28	19	3260	7	13	27	-	5
	M	5	5	12	20	7	1657	7	13	19	-	4
	Ž	-	-	6	8	12	1603	-	-	8	-	1
Ribarstvo	U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	M	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vađenje ruda i kamena	U	4	23	87	16	21	4	326	103	49	-	21
	M	3	19	64	9	16	3	325	103	40	-	16
	Ž	1	4	23	7	5	1	1	-	9	-	5
Prerađivačka industrija	U	8	2	34	18	19	-	47	86	17	-	3
	M	4	2	14	7	10	-	34	70	9	-	1
	Ž	4	-	20	11	9	-	13	16	8	-	2
Energetika	U	2	4	31	10	2	-	30	18	19	-	8
	M	1	4	24	6	1	-	30	16	12	-	7
	Ž	1	-	7	4	1	-	-	2	7	-	1
Građevinarstvo	U	4	5	17	8	1	-	56	18	44	-	1
	M	3	4	8	5	-	-	56	18	40	-	1
	Ž	1	1	9	3	1	-	-	-	4	-	-
Trgovina	U	79	11	72	21	305	1	44	28	39	-	26
	M	56	6	38	12	126	-	43	27	19	-	17
	Ž	23	5	34	9	179	1	1	1	20	-	9
Hoteli i restorani	U	21	3	18	15	177	1	11	4	34	-	9
	M	16	2	9	5	98	1	10	3	6	-	6
	Ž	5	1	9	10	79	-	1	1	28	-	3
Saobraćaj, skladištenje i veze	U	21	5	30	44	10	-	33	54	9	-	7
	M	19	3	19	27	5	-	33	52	4	-	5
	Ž	2	2	11	17	5	-	-	2	5	-	2
Finansijsko posredovanje	U	1	3	19	18	2	-	-	1	1	-	5
	M	1	1	9	8	1	-	-	1	-	-	1
	Ž	-	2	10	10	1	-	-	-	1	-	4
Nekretnine i poslovne aktivnosti	U	2	9	15	8	1	-	2	1	6	-	2
	M	2	3	9	1	1	-	2	1	1	-	1
	Ž	-	6	6	1	-	-	-	-	5	-	1
Državna uprava i odbrana	U	9	32	62	47	39	-	-	5	11	-	16
	M	8	16	30	20	39	-	-	5	1	-	10
	Ž	1	16	32	27	-	-	-	-	10	-	6
Obrazovanje	U	1	60	88	5	-	-	2	6	42	-	20
	M	1	26	32	-	-	-	2	5	16	-	8
	Ž	-	34	56	5	-	-	-	1	26	-	12
Zdravstveni i socijalni rad	U	5	101	322	56	77	-	32	29	120	-	45
	M	1	54	70	23	34	-	28	29	24	-	12
	Ž	4	47	252	33	43	-	4	-	96	-	33

Komunalne, društvene i lične delatnosti	U	6	18	22	9	15	-	6	1	10	-	3
	M	2	11	13	4	5	-	5	1	6	-	3
	Ž	4	7	9	5	10	-	1	-	4	-	-
Privatna domaćinstva sa radnicima	U	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
	M	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Eksteritorijalne organizacije i tela	U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	M	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ž	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato	U	-	3	19	6	-	-	11	7	4	-	117
	M	-	2	13	4	-	-	11	7	3	-	68
	Ž	-	1	6	2	-	-	-	-	1	-	49

*U – ukupno; M – muškarci; Ž – žene.

4.11 Obrazovna struktura stanovništva

Tabela 24. Struktura stanovništva starog 15 i više godina prema školskoj spremi i pismenosti, 2002.

	Opština (broj)			Opština (%)			Srbija (%)			
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene	
Ukupno stanovništvo (>15)	16164	7740	8424	100	100	100	100	100	100	
Bez školske spreme	ukupno	813	161	652	5,03	1,00	4,03	5,66	1,22	0,52
	nepismeni	603	74	529	3,73	0,46	3,27	3,59	0,52	3,07
1-3 razreda osnovne škole	ukupno	272	88	184	1,68	0,54	1,14	2,00	0,59	1,40
	nepismeni	13	5	8	0,08	0,03	0,05	0,05	0,01	0,03
4-7 razreda osnovne škole	5473	2326	3147	33,86	14,39	19,47	14,19	5,92	12,83	
Osnovno obrazovanje	3641	1876	1765	22,53	11,61	10,92	23,88	11,05	18,90	
Srednje obrazovanje	4407	2456	1951	27,26	15,19	12,07	41,07	22,17	2,13	
Više obrazovanje	495	254	241	3,06	1,57	1,49	4,51	2,38	2,99	
Visoko obrazovanje	489	293	196	3,03	1,81	1,21	6,52	3,53	0,92	
Nepoznato	574	286	288	3,55	1,77	1,78	2,18	1,26	3,10	
Nepismeni ukupno	616	79	537	3,81	0,49	3,32	3,64	0,53	12,83	

4.12 Porodice i domaćinstva

4.12.1 Porodice

Tabela 25. Struktura porodica prema broju dece, 2002.

	Opština	Udeo u ukupnom broju porodica u opštini (%)
Broj porodica - ukupno	5855	100
Broj porodica bez dece	2665	45,52
Broj porodica sa decom	3190	54,48
Broj porodica sa 1 detetom	1647	28,13
Broj porodica sa 2 deteta	1405	24,00
Broj porodica sa 3 deteta	121	2,07
Broj porodica sa 4 deteta	12	0,20
Broj porodica sa 5 i više dece	5	0,09
Broj porodica sa decom mlađom od 25 godina	2461	42,03
Broj dece mlađe od 25 godina	3947	/
Prosečan broj dece mlađe od 25 godina po porodici	0,67	/

Tabela 26. Struktura porodica prema tipu, 2002.

	Opština	Udeo u ukupnom broju porodica u opštini (%)
Broj porodica - ukupno	5855	100
Bračni par bez dece	2665	45,52
Bračni par sa decom	2554	43,62
Majka sa decom	473	8,08
Otac sa decom	163	2,78

4.12.2 Domaćinstva

Tabela 27. Struktura domaćinstava prema broju članova, 2002.

	Broj	Udeo u ukupnom broju domaćinstava u opštini (%)
Domaćinstva u opštini	ukupno	5851
	sa 1 članom	1085
	2	1476
	3	1016
	4	1062
	5	512
	6	386
	7	197
	8	80
	9	30
	10 i više	7
Prosečan broj članova domaćinstva	Opština	3,17
	Okrug	2,91
	Srbija	2,97

4.13 Migracije stanovništva

4.13.1 Doseljenici

Tabela 28. Broj doseljenika po vremenskim periodima.

	Broj doseljenika u opštini	Udeo u odnosu na ukupan broj doseljenika u opštini (%)	Broj doseljenika u okrug
1940 i ranije	255	3,36	1190
1941-1945	165	2,17	892
1946-1960	1228	16,17	9887
1961-1970	1200	15,80	11688
1971-1980	1393	18,35	13040
1981-1990	1399	18,42	9824
1991-2002	1540	20,28	10623

Tabela 29. Struktura doseljenika prema području sa kojeg su doseljeni, 1940-2002.

	Opština	Udeo u ukupnom broju doseljenika u opštini (%)
Doseljenici - ukupno	7593	100
Doseljenici iz	Srbije - ukupno	7033
	drugog mesta iste opštine	3510
	Centralne Srbije	3166

	Vojvodine	214	2,82
	Kosova i Metohije	143	1,88
	Crne Gore	68	0,90
	Bosne i Hercegovine	150	1,98
	Hrvatske	176	2,32
	Makedonije	63	0,83
	Slovenije	14	0,18
	ostalih država	31	0,41
	nepoznato	58	0,76

4.13.2 Dnevne migracije

Tabela 30. Dnevne migracije prema tipu migranata, 2002.

		Opština	Udeo u ukupnom broju dnevnih migranata (%)
Dnevni migranti - ukupno		1341	100
Dnevni migranti koji obavljaju zanimanje	ukupno	939	70,02
	u drugom naselju iste opštine	864	64,43
	u drugoj opštini	47	3,50
	u drugoj državi	4	0,30
Dnevni migranti koji se školuju	ukupno	402	29,98
	učenici	315	23,49
	studenti	87	6,49
	u drugom naselju iste opštine	256	19,09
	u drugoj opštini	135	10,07
	u drugoj državi	0	0,00

Tabela 31. Dnevne migracije stanovništva koje obavlja zanimanje prema tipu delatnosti, 2002.

	Opština	Udeo u ukupnom broju dnevnih migranata (%)
Ukupno - dnevni migranti	939	5,11
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	48	0,00
Ribarstvo	0	23,00
Vađenje ruda i kamena	216	9,16
Prerađivačka industrija	86	3,30
Energetika (el.energija, gas, voda)	31	7,56
Građevinarstvo	71	14,59
Trgovina i opravka motornih vozila	137	4,79
Hoteli i restorani	45	7,77
Saobraćaj, skladištenje i veze	73	0,64
Finansijsko posredovanje	6	0,32
Nekretnine i ostale poslovne aktivnosti	3	5,22
Državna uprava i odbrana i socijalno osiguranje	49	4,15
Obrazovanje	39	11,61
Zdravstveni i socijalni rad	109	1,06
Komunalne, društvene i lične delatnosti	10	0,00
Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	0	0,00
Eksteritorijalne organizacije i tela	0	1,70
Nepoznato	16	5,11

5 Stambeni resursi

5.1 Stambena statistika

Tabela 32. Struktura stambenih jedinica, 2007.

		Opština	Udeo u ukupnom broju (%)
Broj stambenih jedinica	ukupno		100
	porodične kuće		
	stanovi		
Broj stanovnika u stambenim jedinicama	ukupno		100
	porodične kuće		
	stanovi		

Tabela 33. Uporedni pregled broja stanova po popisima.

		1971	1981	1991	2002
Broj stanova u opštini		5583	6490	6647	6735
Opština	broj stanova na 100 stanovnika	23,33	27,74	30,29	34,46
	porast broja stanova (%)	/	116,2	102,4	101,3
Okrug	broj stanova na 100 stanovnika	26,74	32,52	35,01	39,01
	porast broja stanova (%)	/	120,4	99,7	101,6
Srbija	broj stanova na 100 stanovnika	26,59	30,43	32,67	34,76
	porast broja stanova (%)	/	122,8	108,7	107,4

Tabela 34. Broj i površina stanova, drugih nastanjenih prostorija, kolektivnih stanova i nastanjena lica, 2002.

	Opština		Okrug prosek	Srbija prosek
	Ukupan broj/površina	Prosek po stanu		
Broj stanova	8136	/	/	/
Površina stanova (m ²)	586099	72,04	62,04	64,77
Broj lica u stanovima	18809	2,31	2,18	2,56
Broj drugih nastanjenih prostorija	26	/	/	/
Površina drugih nastanjenih prostorija (m ²)	1282	49,31	32,67	33,62
Broj lica u drugim nastanjenim prostorijama	69	2,65	2,47	0,33
Broj kolektivnih stanova	1	/	/	/
Površina kolektivnih stanova	800	800,00	1060,62	1480,77
Broj lica u kolektivnim stanovima	31	31,00	69,59	83,89

Tabela 35. Struktura kolektivnih stanova, 2002.

	Opština	Okrug
Ukupan broj kolektivnih stanova	1	29
Baraka za smeštaj radnika	0	1
Dom ili hotel za samce	1	7
Studentski, đачki dom i internat	0	2
Dom za decu i omladinu ometenu u razvoju	0	2
Dom za socijalno ugroženu decu	0	0
Dom za penzionere, stare i iznemogle	0	1
Dom za odrasle invalide	0	0
Manastirski, samostanski konak	0	2
Ostali kolektivni stanovi	0	14

Tabela 36. Struktura stanova prema vrsti i opremljenosti, 2002.

	Opština	Udeo u ukupnom broju stanova u opštini (%)	Prosečna površina stana (m ²)		
			Opština	Okrug	Srbija
Stanovi - ukupno	6735	100	75,93	64,25	66,04
Stanovi u vlasništvu fizičkih lica	6602	98,03	76,27	64,50	66,31
Vrsta stana	posebne sobe	57	19,09	18,89	18,16
	garsonjere i 1-sobni	759	33,32	32,99	33,77
	2-sobni	1782	53,26	52,91	56,01
	3-sobni	1938	70,82	67,91	73,69
	4-sobni	1026	90,80	86,84	94,34
	5 i više sobni	1173	136,15	129,83	135,95
Opremljenost instalacijama	vodovodom	6021	78,99	67,89	68,16
	el. strujom	6658	76,34	64,77	66,24

Tabela 37. Struktura stanova prema godini izgradnje, 2002.

	Opština	Udeo u ukupnom broju stanova u opštini (%)	Prosečna površina stana (m ²)		
			Opština	Okrug	Srbija
Stanovi - ukupno	6735	100	75,93	66,60	66,20
Stanovi izgrađeni	do 1918. godine	368	49,36	46,81	60,12
	1919-1945	835	53,49	51,55	57,31
	1946-1960	797	64,76	58,00	55,49
	1961-1970	1239	81,22	64,92	60,04
	1971-1980	1788	89,38	72,52	70,18
	1981-1990	1216	81,77	74,71	75,65
	1991-2000	366	33,79	78,51	77,09
	2001	20	65,00	76,02	70,40
	1. kvartal 2002.	3	62,00	119,08	73,63

Tabela 38. Struktura nastanjenih stanova prema broju domaćinstava i lica, 2002.

	Opština	Udeo u ukupnom broju stanova u opštini (%)
Nastanjeni stanovi - ukupno	5814	86,32
Stanovi u kojima stanuje	1 domaćinstvo	5713
	2 domaćinstva	89
	3 domaćinstva	6
	1 lice	1053
	2	1437
	3	984
	4	1048
	5	539
	6	412
7 i više lica	341	

Tabela 39. Stambene jedinice prema nivou opremljenosti infrastrukturom, 2007.

	Opština (%)	Okrug (%)	Srbija (%)
Procenat stambenih jedinica priključenih na elektrodistributivnu mrežu	98,86	97,92	98,99
Procenat stambenih jedinica priključenih na vodovodnu mrežu	88,19	80,74	88,32
Procenat stambenih jedinica priključenih na kanalizacionu mrežu	79,49	68,82	81,74
Procenat stambenih jedinica priključenih na gas	0	0	6,35
Procenat stambenih jedinica sa daljinskim grejanjem	9,96	18,28	25,89
Procenat stambenih jedinica priključenih na telefonsku mrežu			

5.2 Stambena izgradnja

Tabela 40. Novoizgrađene stambene jedinice, pregled po godinama.

		1991	2002	2005	2006	2007
Novoizgrađeni stambeni objekti (individualno stanovanje)	ukupno		1	6	4	21
	porodične kuće		1	6	4	21
	udeo porodičnih kuća (%)		100	100	100	100
Novoizgrađene stambene jedinice (kolektivno stanovanje)	ukupno				22	
	porodične kuće					
	udeo porodičnih kuća (%)		0	0	0	0
Prosečna veličina novoizgrađenih stambenih jedinica (m ²)			70	60	60	60

Tabela 41. Stambena izgradnja, 2006.

	Opština	Okrug	Srbija
Broj stanova – ukupno	172	/	/
Broj završenih stanova	60	/	/
Broj nezavršenih stanova	112	/	/
Prosečna površina završenih stanova (m ²)	55,26	77,56	72
Broj izgrađenih stanova na 1000 stanovnika	3,4	1,2	2,5

Tabela 42. Vrednost izvedenih građevinskih radova, 2006.

	Opština (€)*	Udeo u vrednosti svih građevinskih radova (%)
Vrednost izvedenih građevinskih radova - ukupno	2559415	100
Stambena izgradnja - ukupno	1077263	42
Stambena izgradnja u privatnoj svojini	1077263	42
Stambena izgradnja u ostalim oblicima svojine	0	0

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 85.5 rsd

5.3 Cene na tržištu

Tabela 43. Cene stanova na tržištu, 2008.

Veličina stambene jedinice	Lokacija	Cena (€/m ²)*
Garsonjera	centar	900
	periferija	700
Jednosobni	centar	800
	periferija	600
Dvosobni	centar	600
	periferija	500
Trosobni	centar	500
	periferija	400
Preko tri sobe	centar	450
	periferija	350

* srednji kurs NBS 1€ = ? rsd

Tabela 44. Cene stanova novogradnje, II polugodište 2007.

	Opština	Beograd	Srbija (prosek)
Prosečna površina stanova (m ²)	60	62	54
Cena stana (€/m ²)*	600	1437	1094
Cena građevinskog zemljišta (€/m ²)	300	405	267
Cena građenja (€/m ²)	300	830	664
Ostali troškovi (€/m ²)	100	202	156

* srednji kurs NBS 31.12.2007. - 1€ = 79,2362 rsd

6 Privreda

Privredna struktura

6.1 Privredna struktura po delatnostima

Tabela 45. Broj preduzeća po delatnostima i veličini, 2008. (podaci iz 2007)

	Broj preduzeća				Udeo u ukupnom broju preduzeća (%)			
	velika	srednja	mala	ukupno	velika	srednja	mala	ukupno
UKUPNO								100
Poljoprivreda i lov								
Šumarstvo								
Vodoprivreda								
Ribarstvo								
Vađenje ruda i kamena								
Proizvodnja prehrambenih proizvoda pića i duvana								
Proizvodnja tekstila i tekstilnih proizvoda								
Prerada kože i proizvodnja predmeta od kože								
Prerada drveta i proizvodi od drveta								
Proizvodnja celuloze, papira i izdavačka delatnost i štampanje								
Proizvodnja koksa i derivata nafte								
Proizvodnja hemijskih proizvoda i veštačkih i sintetičkih vlakana								
Proizvodnja proizvoda od gume i od plastičnih masa								
Proizvodnja proizvoda od ostalih nemetalnih minerala								
Proizvodnja metala i metalnih proizvoda								
Proizvodnja mašina i uređaja								
Proizvodnja električnih i optičkih uređaja								
Proizvodnja saobraćajnih sredstava								
Ostala prerađivačka industrija								
Prerađivačka industrija - ukupno								
Proizvodnja i snabdevanje el. energijom, gasom i vodom								
Građevinarstvo								
Trgovina na veliko i malo i opravka motornih vozila i predmeta za ličnu upotrebu								
Hoteli i restorani								
Saobraćaj, skladištenje i veze								

Finansijsko posredovanje									
Aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti									
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje									
Obrazovanje									
Zdravstveni i socijalni rad									
Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti									
Eksteritorijalne organizacije i tela									

Tabela 46. Broj radnika u preduzećima po delatnosti i veličini preduzeća, 2008.

	Broj radnika u preduzećima				Udeo u ukupnom broju radnika u preduzećima (%)			
	velika	srednja	mala	ukupno	velika	srednja	mala	ukupno
UKUPNO								100
Poljoprivreda i lov								
Šumarstvo								
Vodoprivreda								
Ribarstvo								
Vađenje ruda i kamena								
Proizvodnja prehrambenih proizvoda pića i duvana								
Proizvodnja tekstila i tekstilnih proizvoda								
Prerada kože i proizvodnja predmeta od kože								
Prerada drveta i proizvodi od drveta								
Proizvodnja celuloze, papira i izdavačka delatnost i štampanje								
Proizvodnja koksa i derivata nafte								
Proizvodnja hemijskih proizvoda i veštačkih i sintetičkih vlakana								
Proizvodnja proizvoda od gume i od plastičnih masa								
Proizvodnja proizvoda od ostalih nemetalnih minerala								
Proizvodnja metala i metalnih proizvoda								
Proizvodnja mašina i uređaja								
Proizvodnja električnih i optičkih uređaja								
Proizvodnja saobraćajnih sredstava								
Ostala prerađivačka industrija								
Prerađivačka industrija - ukupno								
Proizvodnja i snabdevanje el. energijom, gasom i vodom								
Građevinarstvo								
Trgovina na veliko i malo i opravka motornih vozila i predmeta za ličnu upotrebu								
Hoteli i restorani								
Saobraćaj, skladištenje i veze								
Finansijsko posredovanje								

Aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti								
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje								
Obrazovanje								
Zdravstveni i socijalni rad								
Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti								
Eksteritorijalne organizacije i tela								

Tabela 47. Struktura preduzeća, ustanova i drugih pravnih lica prema oblasti delatnosti, stanje 31.12.2007.

	Opština	Udeo u ukupnom broju preduzeća (%)
UKUPNO	273	100
Industrija i rudarstvo	8	2,93
Poljoprivreda i ribarstvo	9	3,30
Šumarstvo	1	0,37
Vodoprivreda	0	0,00
Građevinarstvo	5	1,83
Saobraćaj i veze	4	1,47
Trgovina	27	9,89
Ugostiteljstvo i turizam	3	1,10
Zanatsvo i lične usluge	7	2,56
Stambeno-komunalne delatnosti	2	0,73
Finansijske i druge usluge	6	2,20
Obrazovanje i kultura	38	13,92
Zdravstvo i socijalna zaštita	9	3,30
Društveno-političke zajednice i organizacije	90	32,97

Tabela 48. Struktura preduzetničkih radnji po delatnostima, 2008.

	Broj preduzetničkih radnji	Udeo u ukupnom broju preduzetničkih radnji (%)	Broj radnika u preduzetničkim radnjama	Udeo u ukupnom broju radnika u radnjama (%)
UKUPNO	517	100		100
Poljoprivreda i lov	5	0,97		
Šumarstvo	0	0,00		
Vodoprivreda	0	0,00		
Ribarstvo	0	0,00		
Vađenje ruda i kamena	0	0,00		
Proizvodnja prehrambenih proizvoda pića i duvana	0	0,00		
Proizvodnja tekstila i tekstilnih proizvoda	0	0,00		
Prerada kože i proizvodnja predmeta od kože	0	0,00		
Prerada drveta i proizvodi od drveta	0	0,00		
Proizvodnja celuloze, papira i izdavačka delatnost i štampanje	0	0,00		
Proizvodnja koksa i derivata nafte	0	0,00		
Proizvodnja hemijskih proizvoda i veštačkih i sintetičkih vlakana	0	0,00		
Proizvodnja proizvoda od gume i od plastičnih masa	0	0,00		

Proizvodnja proizvoda od ostalih nemetalnih minerala	0	0,00		
Proizvodnja metala i metalnih proizvoda		0,00		
Proizvodnja mašina i uređaja	0	0,00		
Proizvodnja električnih i optičkih uređaja	0	0,00		
Proizvodnja saobraćajnih sredstava	0	0,00		
Ostala prerađivačka industrija	0	0,00		
Prerađivačka industrija - ukupno	51	9,86		
Proizvodnja i snabdevanje el. energijom, gasom i vodom	0	0,00		
Građevinarstvo	33	6,38		
Trgovina na veliko i malo i opravka motornih vozila i predmeta za ličnu upotrebu	248	47,97		
Hoteli i restorani	77	14,89		
Saobraćaj, skladištenje i veze	55	10,64		
Finansijsko posredovanje	2	0,39		
Aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	15	2,90		
Obrazovanje	0	0,00		
Zdravstveni i socijalni rad	6	1,16		
Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	22	4,26		

Tabela 49. Struktura preduzetničkih radnji prema oblicima organizovanja, stanje 12.04.2006.

	Opština	Udeo u ukupnom broju preduzetničkih radnji (%)
UKUPNO	517	100
Samostalne radnje	470	90,91
Ortačke radnje	1	0,19
Radnje čiji je osnivač u radnom odnosu ili penzioner	46	8,90

Tabela 50. Struktura aktivnog stanovništva koje obavlja zanimanje po delatnostima, 2002.

	Opština	Udeo u ukupnom broju aktivnog stanovništva (%)
Aktivno stanovništvo - ukupno	7183	47,10
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	3383	0,00
Ribarstvo	0	6,67
Vađenje ruda i kamena	479	3,63
Prerađivačka industrija	261	1,73
Energetika (el.energija, gas, voda)	124	2,28
Građevinarstvo	164	8,76
Trgovina i opravka motornih vozila	629	4,20
Hoteli i restorani	302	3,23
Saobraćaj, skladištenje i veze	232	0,75
Finansijsko posredovanje	54	0,54
Nekretnine i ostale poslovne aktivnosti	39	3,38
Državna uprava i odbrana i socijalno osiguranje	243	3,20
Obrazovanje	230	10,86
Zdravstveni i socijalni rad	780	1,29
Komunalne, društvene i lične delatnosti	93	0,01
Privatna domaćinstva sa zaposlenim licima	1	0,00

Eksteritorijalne organizacije i tela	0	2,35
Nepoznato	169	47,10

6.2 Industrija

6.3 Poljoprivreda

Tabela 51. Struktura poljoprivrednog stanovništva prema posedovanju poljoprivrednog gazdinstva, polu i aktivnosti, 2002.

		Opština	Udeo u ukupnom stanovništvu opštine (%)	Udeo u polj. stanovništvu opštine (%)
Stanovništvo - ukupno		18571	100	/
Poljoprivredno stanovništvo	Ukupno	4526	24,37	100
	Muško	2152	11,59	47,55
	Žensko	2374	12,78	52,45
Polj. stanovništvo sa gazdinstvom	Ukupno	4208	22,66	92,97
	Muško	1997	10,75	44,12
	Žensko	2211	11,91	48,85
Aktivno poljoprivredno stanovništvo		3248	17,49	71,76
Aktivno poljoprivredno stanovništvo koje obavlja zanimanje	Ukupno	3116	16,78	68,85
	Muško	1503	8,09	33,21
	Žensko	1613	8,69	35,64
Individulani poljoprivrednici	Ukupno	3223	17,36	71,21
	Muško	1619	8,72	35,77
	Žensko	1604	8,64	35,44
Izdržavano poljoprivredno stanovništvo	Ukupno	1242	6,69	27,44
	Muško	481	2,59	10,63
	Žensko	761	4,10	16,81

Tabela 52. Struktura poljoprivrednih gazdinstava prema veličini, 2008.

		Opština	Udeo u ukupnom broju gazdinstava (%)	Udeo u ukupnom broju polj. gazdinstava (%)
Gazdinstva – ukupno		2456	100	/
Nepoljoprivredna gazdinstva		461	18,77	/
Mešovita gazdinstva		1795	73,09	/
Gazdinstva bez prihoda		200	8,14	/
Poljoprivredna gazdinstva	ukupno	2456	100,00	100,00
	bez zemljišta	0	0,00	0,00
	do 0,1 ha	0	0,00	0,00
	0,1 – 1 ha	425	17,30	17,30
	1 – 5 ha	910	37,05	37,05
	5 – 10 ha	845	34,41	34,41
	10 – 20 ha	261	10,63	10,63
	Preko 20 ha	12	0,49	0,49

Tabela 53. Struktura ukupne poljoprivredne površine u opštini prema načinu korišćenja, 2006.

		Opština (ha)	Udeo u ukupnoj polj. površini (%)
Površina – ukupno		52500	/
Poljoprivredna površina – ukupno		30600	100
Oranice i bašte	ukupno	13013	42,53

	žito	7806	25,51
	ind. bilje	1	0,00
	povrtno bilje	1282	4,19
	krmno bilje	11,38	11,38
voćnjaci		999	3,26
vinogradi		272	0,89
livade		5524	18,05
pašnjaci		10792	35,27
Ribnjaci, trstici i bare		0	0,00

Tabela 54. Struktura poljoprivredne površine privatnih gazdinstava prema načinu korišćenja, 2006.

	Opština (ha)	Udeo u ukupnoj polj. površini privatnih gazdinstava (%)
Površina – ukupno	52500	/
Poljopriv. površina privatnih gazdinstava – ukupno	22999	100
Oranice i bašte	ukupno	12771
	žito	7734
	ind. bilje	1
	povrtno bilje	1282
	krmno bilje	3472
voćnjaci	999	4,34
vinogradi	272	1,18
livade	5310	23,09
pašnjaci	3647	15,86
Ribnjaci, trstici i bare	0	0,00

Tabela 55. Proizvodnja pojedinih ratarskih kultura, industrijskog, povrtnog i krmnog bilja, 2006.

	Ukupan prinos u opštini (t)	Udeo u ukupnom prinosu Srbije (%)	Prosečan prinos u opštini (kg/ha)	Prosečan prinos u okrugu (kg/ha)	Prosečan prinos u Srbiji (kg/ha)
Pšenica	7693	0,41	3051,5	2905,5	3763
Kukuruz	13273	0,22	2222	4260	5823,5
Šećerna repa	0	0,00	0	1000	44550
Suncokret	0	0,00	0	1315	2065
Pasulj	221	0,40	881	841	1224
Krompir	7489	0,81	17177	7829	11018
Detelina	4473	0,82	7084	3518	4380
Lucerka	11291	1,02	7849	4542	5808
Livade	10291	0,82	1863	1208	1896
Pašnjaci	2624	0,54	243	453	592

Tabela 56. Proizvodnja voća i grožđa, 2006.

	Broj rodnih stabala/rodnih čokota	Ukupan prinos u opštini (t)	Udeo u ukupnom prinosu Srbije (%)	Prosečan prinos u opštini (kg/st)	Prosečan prinos u okrugu (kg/ha)	Prosečan prinos u Srbiji (kg/ha)
Jabuka	50900	413	0,17	8,1	12,5	16,4
Šljiva	499800	7354	1,32	14,7	13	13,3
Grožđe	1924000	638	0,17	0,3	1,2	1,1

Tabela 57. Broj stoke, stanje 01.12.2006.

		Opština	Udeo u ukupnom broju u okrugu (%)	Udeo u ukupnom broju u Srbiji (%)
Goveda	ukupno	6507	20,52	0,59
	krave i steone junice	4683	21,27	0,69
Svinje	ukupno	14062	19,57	0,35
	krmače i suprasne nazimice	2706	20,24	0,44
Ovce	ukupno	9575	17,55	0,62
	ovce za priplod	7871	18,46	0,67
Živina	ukupno	45987	16,37	0,28

Tabela 58. Prosečan broj stoke, stanje 01.12.2006.

	Opština	Okrug	Srbija
Broj goveda na 100 ha obradive površine	33	20	26
Broj svinja na 100 ha oranične površine	108	71	121
Broj ovaca na 100 ha poljoprivredne površine	31	26	30

Tabela 59. Prodaja i otkup poljoprivrednih proizvoda, 2006.

	Opština	Udeo u ukupnom prometu u okrugu (%)	Udeo u ukupnom prometu u Srbiji (%)
Pšenica (t)	0	0	0
Kukuruz (t)	0	0	0
Pasulj (t)	0	0	0
Krompir (t)	0	0	0
Jabuke (t)	0	0	0
Šljive (t)	0	0	0
Grožđe (t)	0	0	0
Goveda (t)	18	3,42	0,06
Svinje (t)	0	0	0
Jaja (1000 kom.)	0	0	0
Mleko (1000 lit.)	1110	3,80	0,17

6.4 Šumarstvo

Tabela 60. Pošumljene površine i posečena drvena masa, 2006.

		Opština	Udeo u Srbiji (%)
Ukupna površina opštine (ha)		52500	0,59
Obrasla šumska površina (ha)		19325	0,97
Pošumljeno u šumi (ha)	lišćarima	0	0,00
	četinarima	16,73	2,90
Pošumljeno van šume (ha)	lišćarima	1,34	0,07
	četinarima	3,34	0,46
Posečena drvena masa – ukupno (m ²)	lišćara	19777	0,83
	četinara	362	0,17
Posečana drvena masa – tehničko drvo (%)	lišćara	1	3,13
	četinara	84	98,82

6.5 Ukupan obim proizvodnje

6.6 Preduzeća prema broju zaposlenih

Tabela 61. Veličina preduzeća prema broju zaposlenih, 2007.

Broj preduzeća	Opština	Udeo u ukupnom broju preduzeća u opštini (%)
0 (samozaposleni)		
1-10 zaposlenih		
10-50 zaposlenih		
50-100 zaposlenih		
100-250 zaposlenih		
250-500 zaposlenih		
500-1000 zaposlenih		
1000-5000 zaposlenih		
preko 5000 zaposlenih		

6.7 Makroekonomski pokazatelji

Tabela 62. Struktura narodnog dohotka po delatnostima, 2005.

	Opština (€)*	Struktura nar. dohotka u opštini (%)	Okrug u hilj. (€)	Struktura nar. dohotka u okrugu (%)	Srbija (hilj.€)	Struktura nar. dohotka u Srbiji (%)
Ukupno	13903000	100	106634	/	10745414	/
Po stanovniku	781000	/	808,4	/	1444,1	/
Nivo u odnosu na Srbiju (%)	54,1	/	56	/	100	/
Poljoprivreda, lov, šumarstvo i vodoprivreda	7133300	51,31	43962,9	41,23	1825110	16,99
Ribarstvo	0,0	0,00	7,6	0,01	4572,374	0,04
Vađenje ruda i kamena	1460100	10,50	1392,2	1,31	532032	4,95
Prerađivačka industrija	359600	2,59	18865,9	17,69	2916976	27,15
Proizv. i snabdev. energijom, gasom i vodom	898200	6,46	5189,6	4,87	207143,7	1,93
Građevinarstvo	328400	2,36	6268,5	5,88	787407,6	7,33
Trgovina na veliko i malo i opravka motornih vozila	1355600	9,75	16790,2	15,75	2654026	24,70
Hoteli i restorani	1267300	9,11	2605,5	2,44	194186,2	1,81
Saobraćaj, skladištenje i veze	980400	7,05	9907,4	9,29	1119486	10,42
Aktivnosti u vezi sa nekretninama i iznajmljiv.	83400	0,60	850,6	0,80	455164,6	4,24
Zdravstveni i socijalni rad	36800	0,26	793,5	0,74	25351,54	0,24
Ostale komunalne, društvene i lične usluge	0	0,00	0	0,00	23959,06	0,22

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 85.5 rsd

Tabela 63. Struktura narodnog dohotka po oblicima svojine, 2005.

	Opština (€)*	Struktura nar. dohotka u opštini (%)	Struktura nar. dohotka u okrugu (%)	Struktura nar. dohotka u Srbiji (%)
Ukupno	13903000	100	100	100
Privatna svojina	ukupno	10041000	72,22	75,66
	preduzeća	1524000	10,96	52,59
	gazdinstva i radnje	8518000	61,27	23,07
Društvena svojina	581000	4,18	0,42	3,23
Zadružna svojina	38000	0,27	4,69	0,68
Mešovita svojina	511000	3,68	6,97	6,56
Državna svojina	2731000	19,64	12,17	13,88

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 85.5 rsd

Tabela 64. Društveni proizvod preduzeća, 2006.

	Opština (€)*	Okrug (€)	Srbija (€)
Društveni proizvod	7617600	75154865,5	9826079287
Društveni proizvod po stanovniku	946,6	1135,5	1685,5

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 85.5 rsd

Tabela 65. Osnovni podaci o preduzećima, 2005.

	Opština – ukupno za sva preduzeća u opštini	Udeo u okrugu (%)	Udeo u Srbiji (%)
Amortizacija (€)*	2232538	10,15	0,14
Narodni dohodak (€)	5385076	10,13	0,07
Materijalni troškovi (€)	5356444	0,47	0,04
Društveni proizvod (€)	7617614	10,14	0,08
Broj zaposlenih	1785	10,84	0,17

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 85.5 rsd

6.8 Struktura izvoza

Tabela 66. Struktura izvoza prema vrsti proizvoda i usluga.

	2005 (€)*	2006 (€)*	2007 (€)*
Stočarstvo i proizvodi od mesa			
Ratarstvo i proizvodi od žitarica			
Proizvodi od ulja i masti organskog porekla			
Proizvodnja gotove hrane			
Mineralna proizvodnja			
Hemijski proizvodi			
Plastika, guma i polimerni materijali			
Proizvodi od sirove i obrađene kože			
Drvoprerađivačka industrija			
Proizvodnja celuloznih i fibroznih vlakana			
Tekstilna proizvodnja			
Proizvodnja obuće i galanterije			
Proizvodi od kamena, gipsa, staklo i cement			
Proizvodi od metala			
Mehanička oprema, mašine i mehanizmi			
Elektro-oprema i materijal			
Vozila i oprema			
Optički, fotografski i kinematografski uređaji, medicinski/hirurški instrumenti, muzički instrumenti			
Ostala dobra i proizvodi			
Umetnička dela			
Ostalo			
Ukupno			

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 85,5 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 79,0 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2007. - 1€ = 79,2362 rsd

6.9 Struktura izvoza prema destinaciji

Tabela 67. Struktura izvoza prema destinaciji.

	2005 (€)*	2006 (€)*	2007 (€)*
Zemlje centralne i istočne Evrope			
Evropska Unija			

SAD i Kanada			
Bivše jugoslovenske republike			
Ostalo			
Ukupno			

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 85,5 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 79,0 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2007. - 1€ = 79,2362 rsd

Javne finansije

6.10 Prihodi opštinskog budžeta

Tabela 68. Struktura prihoda opštinskog budžeta, 2006.

	Opština (€)*	Struktura prihoda u opštini (%)	Struktura prihoda (u proseku) u Srbiji (%)
Ukupni prihodi	2143667	/	/
Ukupni prihodi po stanovniku	121904,8	5,69	0,01
Tekući prihodi	2036036	94,98	95,49
Primanja od prodaje nefinansijske imovine	6440,476	0,30	0,04
Primanja od zaduženja i prodaje finansijske imovine	10119,05	0,47	4,47

* prosečni kurs NBS za 2006. Godinu 84,00

6.11 Rashodi opštinskog budžeta

Tabela 69. Struktura rashoda opštinskog budžeta, 2006.

	Opština (€)*	Struktura rashoda u opštini (%)	Struktura rashoda (u proseku) u Srbiji (%)
Ukupni rashodi	2050560	/	/
Ukupni rashodi po stanovniku	116619	5,69	0,01
Izdaci za nabavku nefinansijske imovine	1911548	93,22	76,67
Izdaci za otplatu kredita i nabavku finansijske imovine	125333,3	6,11	21,89
Ostavreni suficit ili deficit	13678,57	0,67	1,44

* prosečni kurs NBS za 2006. Godinu 84

Ustanove

6.12 Javna komunalna preduzeća

Tabela 70. Spisak javno-komunalnih preduzeća.

Br.	Naziv preduzeća	Delatnost
1	JKP "Napredak"	Održavanje gradske čistoće, odvoženje komunalnog smeća, saniranje javne deponije, uređenje javnog zelenila, uređenje izletišta

6.13 Javna preduzeća

Tabela 71. Spisak javnih preduzeća.

Br.	Naziv preduzeća	Delatnost
1	Osnovna škola "Mitropolit Mihailo"	Obrazovanje
2	Srednja škola "Branislav Nušić"	Obrazovanje
3	Organizacija za turizam, kulturu i sport Sokobanja	Kultura, turizam, sport
4	Narodna biblioteka "Stevan Sremac"	Obrazovanje, kultura
5	Dečiji vrtić "Bucko"	Društvena briga o deci
6	Centar za socijalni rad "Sokobanja"	Socijalna zaštita
7	Republički zavod za zdravstveno osiguranje	Zdravstvena zaštita
8	RMU "Soko"	Proizvodnja i prerada uglja
9	Direkcija za urbanizam i izgradnju Sokobanja	Prostorno planiranje
10	Nacionalna služba za zapošljavanje, Filijala Zaječar, ispostava Sokobanja	Pomoć pri zapošljavanju
11	PTT	Poštanski saobraćaj i telekomunikacije
12	Elektrodistribucija JUGOISTOK D.O.O. Niš	Prenos i distribucija električne energije
13	Vatrogasna služba	
14	Dom zdravlja	Zdravstvena zaštita
15	Specijalna bolnica "Sokobanja"	Turizam, zdravstvene usluge
16	JKP "Napredak"	Održavanje gradske čistoće, odvoženje komunalnog smeća, saniranje javne deponije, uređenje javnog zelenila, uređenje izletišta

6.14 Finansijske institucije

Tabela 72. Spisak poslovnih banaka.

Br.	Naziv institucije	Broj filijala u opštini
1	Komercijalna banka A.D. Beograd	1
2	"Metals" Banka A.D. Novi Sad	1
3	OTP Banka A.D. Novi Sad	1
4	"Alpha Bank" Srbija A.D. Beograd	1
5	"Meridian Bank" – CREDIT AGRICOLE GROUP A.D. Novi Sad	1

Tabela 73. Spisak osiguravajućih društava.

Br.	Naziv institucije	Broj filijala u opštini
1	Takovo osiguranje A.D. Beograd	1
2	Dunav Osiguranje A.D. Beograd	1

Investicije

6.15 Ostvarene investicije u privatnom sektoru

Tabela 74. Ostvarene investicije u poslednjih 5 godina, 2008.

Br.	Naziv kompanije	Zemlja porekla	Tip investicije*	Vrednost investicije (€)	Broj novih radnih mesta	Godina investicije
	Društveno preduzeće za izgradnju i održavanje puteva i komunalnih objekata SOKOGRADNJA - SOKOBANJA	Srbija	privatizacija	61.538,46 (min investicija 38.338,56)	stečaj	2003
	Građevinsko društveno preduzeće SOKOBANJA - SOKOBANJA	Srbija	privatizacija	91.666,67(min investicija 4.750,00)	stečaj	2002
	Društveno preduzeće na akcije, za saobraćaj, remont i održavanje SOKOPREVOZ - SOKOBANJA	Srbija	privatizacija	174.046,15(min investicija 66.123,08)	0	2003
	Društveno preduzeće AUTOTRANSPORT - SOKOBANJA	Srbija	privatizacija	107.819,9(min investicija 1030,8)	0	2008
	Javno preduzeće RADIO TELEVIZIJA SOKOBANJA - SOKOBANJA	Srbija	privatizacija	6.439,39(min investicija 17.613,64)	0	2007
	Javna ustanova Veterinarska stanica SOKOBANJA - SOKOBANJA	Srbija	privatizacija	53.317,53(min investicija 3.246,44)	0	2008
	Društveno preduzeće BERBERSKO-FRIZERSKE USLUGE - SOKOBANJA	Srbija	privatizacija	23,7(min investicija 23,7)	0	2008
1	Đorđević Miroslavka ul Ljube Didića bb	Srbija	Stambena zgrada	503m ² *350= 176.050€		2005.
2	Radosavljević Nadežda ul. Hajduk Veljkova bb	Srbija	Pretežno stambena zgrada	516m ² *350= 180.600€		2005.
3	Rizić Zoran ul. Dragovićeve broj 26	Srbija	Pretežno stambena zgrada	540m ² *350= 189.000€		2005.
4	Stanojević Dragica ul. A. Markišića broj 160	Srbija	Stambena zgrada	388m ² *350= 135.800€		2005.
5	Simić Nenad ul. Knjaževačka bb	Srbija	Stambeni objekat	462 m ² *350= 161.700€		2005.
6	Milutinović Dušan ul. Svetog save broj 17	Srbija	Poslovni objekat (trgovinska radnja)	560 m ² *350= 196.000€		2005.
7	Petković milorad ul. Svetog Save broj 78	Srbija	Pretežno stambena zgrada	360 m ² *350= 126.000€		2005.
8	Nikodijević Rade ul.	Srbija	Pretežno	532 m ² *350=		2005.

	A.Markišića broj 80		stambena zgrada	186.200€		
9	Petković Dragan ul. Svetog Save broj 76	Srbija	Stambena zgrada (apartmani)	288 m ² *350=100.800€		2005.
10	Paunović Milijana i dr.ul. Dositejeva broj 58	Srbija	Stambena zgrada sa tri stana	335 m ² *350=117.250€		2006.
11	Milosavljević anica ul. Prof. Jovanovića bb	Srbija	Stambena zgrada (17 apartmana)	1010 m ² *350=353.500€		2006.
12	Veljković Igor ul. Rajkova bb	Srbija	Stambena zgrada (dva stana)	380 m ² *350=133.000€		2006.
13	Jovanović Mihajlo i dr. ul. 27.marta broj 12	Srbija	Stambena zgrada (1 app i 4 stana)	396 m ² *350=138.600€		2006.
14	Ilić Dragan ul. 27.marta broj 31	Srbija	Stambena zgrada (2 stana i 1 app)	532 m ² *350=186.200€		2006.
15	Marković Saša i dr. ul. Trg Oslobođenja bb	Srbija	Stambeno-poslovni objekat sa 18 app	800 m ² *350=280.000€		2006.
16	Berlovan Dragica ul. A.Markišića bb	Srbija	Servis za opravku i doradu motornih vozila	269 m ² *350=94.150€		2006.
17	Stojanović Dragan ul. A.Markišića broj 57	Srbija	Stambena zgrada (2 stana)	316 m ² *350=110.600€		2006.
18	Milenković Sava ul. Banjička broj 10	Srbija	Stambena zgrada sa apartmanima	316 m ² *350=110.600€		2006.
19	Milutinović Slobodan ul. 27.marta broj 8	Srbija	Stambena zgrada sa više stanova	682 m ² *350=238.700€		2006.
20	Stepanović Radivoje	Srbija	Stambena zgrada (2 stana)	251 m ² * 350= 87.850€		
21	Anđelković Živojin ul. Drainčeva broj 14	Srbija	Stambena zgrada (dva stana)	290 m ² *350=101.500€		2007.
22	Milovanović Branislav ul. Nikole Tesle broj 15	Srbija	Stambena zgrada (tri stana)	514 m ² *350=179.900€		2007.
23	Dragutinović Gordana i Pavlović Slađanka ul.M.Mihaila broj 4	Srbija	Stambena zgrada (tri stana)	624 m ² *350=218.400€		2007.
24	Antić Saša selo Jošanica	Srbija	Stambena zgrada (dva stana)	412 m ² *350=144.200€		2007.
25	Ilić Ljiljana ul. Ljube Didića bb	Srbija	Stambena zgrada (1 stan)	271 m ² *350=94.850€		2007.
26	D.O.O. „Stanković“ -	Srbija	Stambena zgrada (14	662 m ² *350=231.700€		2007.

	Stanković Novica ul. M. Mihaila broj 2		stanova)			
27	Radnja za izvođenje radova u građevinarstvu "EUROSTAN" , Niš ul.Beogradska bb	Srbija	Stambena zgrada sa više stanova	561 m ² *350= 196.350€		2007.
28	Radnja za izvođenje radova u građevinarstvu „EUROSTAN“ , Niš ul.Beogradska bb	Srbija	Stambena zgrada sa više stanova	2.142m ² *350= 749.700€		2007.
29	TR „Uzor“ vl. Bogojević Zorica ul. A. Markišića	Srbija	Servis – automehaničar, autoelektričar, autolimar, metalostrugar	415m ² *350= 145.250€		2007.
30	Gligorijević Milan i dr.ul.Knjaževačka broj 10	Srbija	Stambena zgrada (2 stana)	336m ² *350= 117.600€		2008.
31	Milislavljević Gordana ul. 27. mart broj 20	Srbija	Stambena zgrada sa više stanova	857m ² *350= 299.950€		2008.
32	Grozđanić Fidanka ul. Ljube didića bb	Srbija	Stambena zgrada (2 stana)	250m ² *350= 87.500€		2008.
33	Koljenšić Milanka ul A. Markišića broj 50	Srbija	Stambena zgrada sa više stanova	261m ² *350= 91.350€		2008.
34	Todorović Slaviša i Olgica, ul. Ljube Didića broj 22	Srbija	Stambena zgrada sa više stanova- apartmana	760m ² *350= 266.000€		2008.
35	Nikolić Svetlana i dr.ul. Branka Đurića broj 3	Srbija	Stambena zgrada sa više stanova- apartmana	1729m ² *350= 605.150€		2008.
36	Ristić Koviljka i Živojin i Stojković Micko, ul. Knjaževačka bb	Srbija	Stambena zgrada sa više stanova- apartmana	1903m ² *350= 666.050€		2008.
37	Preduzeće za proizvodnju i promet „SOKO- M“ d.o.o.ul. A. Markišića bb	Srbija	Stanica za snabdevanje gorivom	297m ² *350= 103.950€		2008.
	UKUPNO:			8,096.853 €		2005.- 2008.
	Privatizacija			494.853.000e		2005.- 2008.
	Izgradnja			7.602.000e		2005.- 2008.

* tip investicije: privatizacija, braunfield ili grinfield

6.16 Planirane investicije u privatnom sektoru

Tabela 75. Planirane investicije u naredne 2 godine, 2008.

Br.	Naziv kompanije	Zemlja porekla	Tip investicije*	Vrednost investicije (€)	Broj novih radnih mesta	Godina investicije
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
	UKUPNO	/	/			/

6.17 Struktura investicija

Tabela 76. Struktura direktnih stranih ulaganja prema zemlji porekla.

Naziv države	2005 (€)*	2006 (€)*	2007 (€)*
	0	0	0
UKUPNO			

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 85,5 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 79,0 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2007. - 1€ = 79,2362 rsd

Tabela 77. Struktura ostvarenih investicija prema karakteru izgradnje i tehničkoj strukturi, 2006.

		Opština (€)*	Udeo u ukupnim investicijama u opštini (%)
Ukupne investicije		937047,6	100
Karakter izgradnje	Novi kapaciteti	374904,8	40,01
	Rekonstrukcija, dogradnja i proširenje	504178,6	53,81
	Održavanje	57964,29	6,19
Tehnička struktura	Građevinski radovi	643476,2	68,67
	Domaća oprema	225869	24,10
	Uvozna oprema	20214,29	2,16
	Ostalo	47488,1	5,07

* prosečni kurs NBS za 2006. godinu

6.18 Industrijske zone i industrijski parkovi

Tabela 78. Spisak industrijskih zona i parkova.

Br.	Naziv lokacije	Površina (m ²)		Vlasništvo (%)		Raspoloživa komunalna infrastruktura	Prosečna cena (€/m ²)
		ukupno	raspoloživo	privatno	državno		
1	Zona industrije	40,58 ha		H		Sve	
2	Zona skladišta i servisa	14,40 ha		H		Sve	
3	Zona zanata	11,25 ha		H		sve	

NAPOMENA: Radna zona (zona industrije, zona skladišta i servisa i zona zanata) definisana je Generalnim urbanističkim planom Sokobanje-izmene i dopune („Sl. list opština“, broj 11/92 i 16/2002), koji se primenjuje u delu koji obuhvata postojeće koridore saobraćajne i ostale infrastrukture i zone koje su planirane za javno građevinsko zemljište, u skladu sa čl. 2. Odluke o primeni urbanističkih planova donetih do dana stupanja na snagu Zakona o planiranju i izgradnji („Sl.list opština“, broj 15/03) do donošenja novog generalnog plana. Dana 07.02.2007.godine na sednici SO Sokobanja doneta je Odluka o pristupanju izradi Programa za izradu novog Generalnog plana Sokobanje, koji je u nacrtu.

Tabela 79. Spisak kompanija smeštenih u industrijskim zonama/parkovima, 2008.

U industrijskoj zoni nalazila su se društvena preduzeća („Kristal Zaječar“, „14.avgust“, „Monter“, „Jugoprevoz“, „PKB Trebič“) koja su privatizovana.

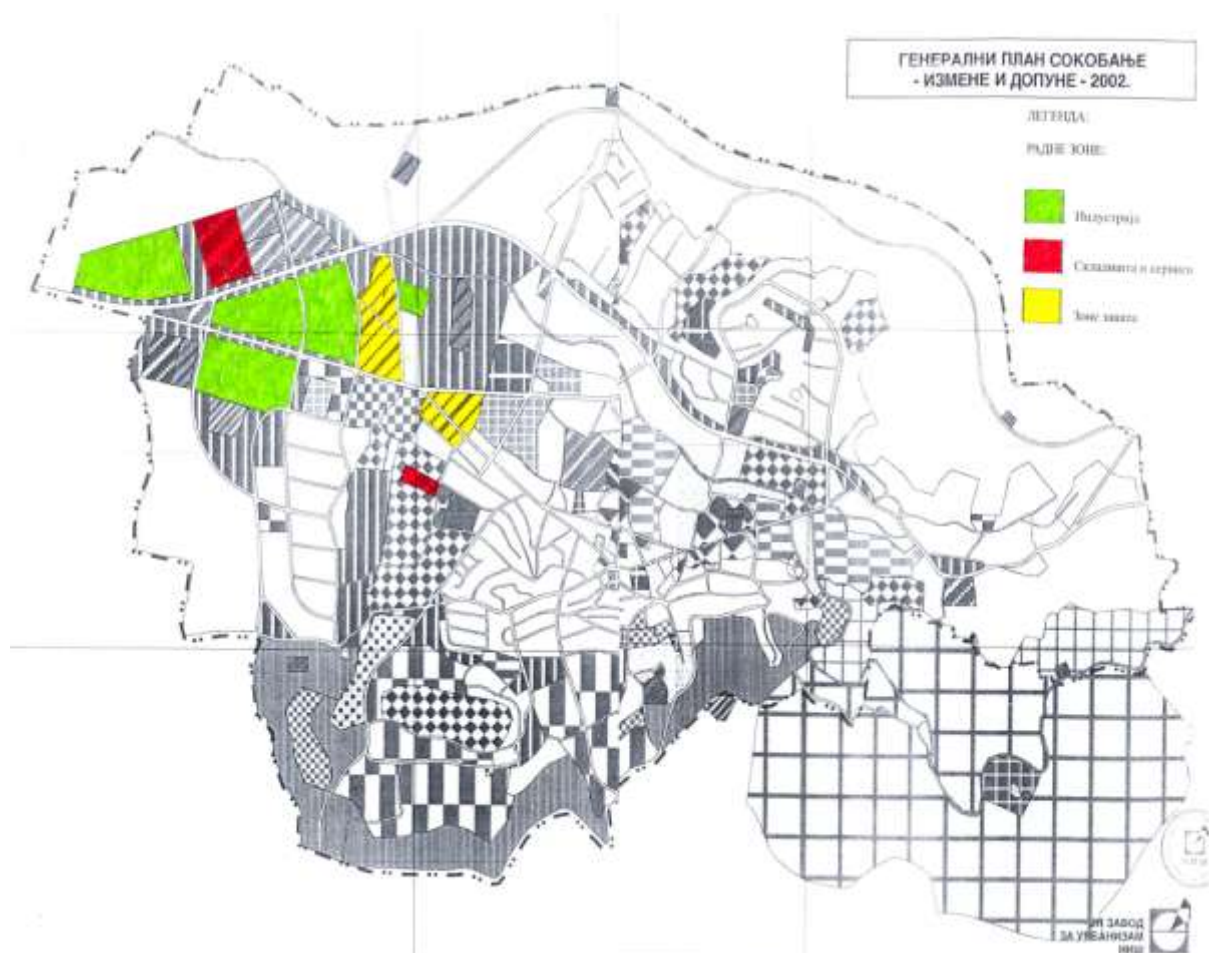
Privatni vlasnici su promenili delatnosti tako da se sada u toj zoni nalaze skladišta građevinskog materijala, tehnički pregledi, magacinski prostori i dr.

Br.	Naziv kompanije	Delatnost	IZ/IP	Broj radnika	Vrednost investicije (€)
1	"DIL PROM" DOO	Trg.delova i pribora za mot. vozila			
2	"SOKOKOMERC"DOO	Trg. na malo motornim gorivima			
3	"TREBIČ MM"DOO	Proizvodnja mlečnih proizvoda			
4	"SOKOELEKTRA"DOO	Proizvodnja kotlova i radijatora			
5	"ADONIS"DOO	Prerada čaja			
6	"MARKER-FASTERS" METRO-SOKOBANJA	I zrada predmeta od plastike			
7	GUGA DOO	Proizvodnja i obrada životinjskog mesa			
8	"VUJIĆ BRANISLAV I DRUGI-BAJA I VOJKAN"O.D.	Prevoz robe u drumskom saobraćaju			
9	"RACA-KOP"DOO	Vađenje kamena za građevinarstvo			

10	ZANATSKA RADNJA KIKA	Proizvodnja kuhinjskog nameštaja, osim stolica i sedišta			
11	TRGOVINSKA RADNJA UZOR	Trgovina na malo			
12	AUTOSERVIS GM	Održavanje i opravka motornih vozila			
13	RADNJA ZA PREVOZ ROBE JAKOVLJEVIĆ I SIN	Prevoz robe u drumskom saobraćaju			
14	AUTOELEKTRIČARSKI SERVIS MOKI	Održavanje i opravka motornih vozila			
15	TRGOVINSKA RADNJA MB	Prodaja delova i pribora za motorna vozila			

6.18.1 Lokacija industrijskih zona/parkova

Lokacija radne zone u kojoj se nalazi zona industrije nalazi se u severozapadnom delu područja Generalnog plana i predstavljena je u grafičkom prilogu.

6.18.2 Topografske karakteristike lokacija

6.18.3 Saobraćajni pristupi

Industrijska zona se nalazi na ulazu u Sokobanju iz pravca Aleksinca pored magistralnog puta R121.

6.18.4 Zoniranje

Opština Sokobanja nalazi se u procesu izrade novog Generalnog urbanističkog plana. Prema Generalnom planu (izmene i dopune iz 2002.godine), koji je ostao da važi u realizovanim i planiranim regulacijama, osnovne namene površina ostvaruju se u okviru prostora koji je namenjen za:

1. Gradjevinsko područje
2. Neizgradjeno područje

Na osnovu ove podele utvrđene su površine sa sledećim namenom:

1. Stanovanje
2. Centralne funkcije i javne službe - gradski centri, javne službe i turističko-zdravstveni sadržaji
3. Radne zone – privredne delatnosti
4. Komunalne funkcije
5. Saobraćajnice i saobraćajni terminali
6. Slobodne površine
7. Zaštitna zona prirodnog prostora oko nepokretnog kulturnog dobra Sokograda

Radne zone, odnosno industrijska zona definisana je i drugim Odlukama lokalne samouprave.

Odlukom o visini naknade za uređenje građevinskog zemljišta, ova zona spada u treću i/ili četvrtu zonu (Sl.list opštine6 /2008).

Red broj	NAMENA OBJEKTA	Ekstra zona	I zona	II zona	III zona	IVzona
1.	Stambeni objekti (ukupna površina svih objekata na građevinskoj parceli)					
	Do 250 m ²	5.599,00	4.728,00	4.311,00	4.085,00	2.623,00
	Preko 250 m ²	27.995,00	23.640,00	23.640,00	20.425,00	13.115,00
2	Poslovni objekti (ukupna površina svih objekata na građevinskoj parceli)					
	Do 250,00 m ²	8.399,00	7.092,00	6.467,00	6.128,00	3.948,00
	Preko 250,00 m ²	27.995,00	23.640,00	23.640,00	20.425,00	13.115,00

Na teritoriji opštine Sokobanja komunalna taksa se, takođe, plaća u različitoj visini, zavisno od vrste delatnosti, površine i tehničko-upotrebnih karakteristika objekata i po delovima teritorije, odnosno u zonama u kojima se nalaze objekti, predmeti ili vrše usluge za koje se plaća komunalna taksa. Industrijska zona spada u treću zonu po ovoj odluci tj. Zoni sa najmanjom visinom komunalnih taksi.

6.18.5 Sastav tla

6.18.6 Raspoloživa komunalna infrastruktura

Industrijska zona se nalazi na ulazu u Sokobanju iz pravca Aleksinca pored magistralnog puta R121. Postojeća industrijska zona je kompletno komunalno opremljena.

6.18.7 Troškovi vezani za izgradnju kapaciteta i poslovanje u industrijskim zonama/parkovima

6.19 Ostale lokacije za investiranje

Tabela 80. Ostale raspoložive lokacije za investiciona ulaganja.

Br.	Naziv lokacije	Vlasništvo	Površina (m ²)	Namena površine	Ostale informacije
1	Podina	Javno	200 000	Sportsko turistički kompleks	Mogućnost davanja u zakup na 99 godina
2	Zona ekskluzivnih hotela	Privatno	900	Novi spa hotel	Cena zemljišta 30e/m ²
3	Zona ekskluzivnih hotela	Privatno	15 000	Oreintal SPA centar	Cena zemljišta 30e/m ²
4	Carina –Jabukar – Centar II	Privatno	6 300	Tremalni Akva Park	Cena zemljišta 30e/m ²
5	Podinarija	Javno	32 000	Hotelsko rekreacioni centar	Mogućnost davanja u zakup na 99 godina
6	Jabukar	Javno*	45 000	Hotelsko rekreacioni centar	Mogućnost davanja u zakup na 99 godina
7	Podgradje	Privatno	875 000	Golf resort	Cena zemljišta 20 euro/m ²
8	Lokacija Vrelo	Javno	12 750	Lovački dom	Mogućnost davanja u zakup na 99 godina
9	Sllemen	Privatno	5700	Condotel Slemen	

* investitor mi morao da izmesti postojeće objekte

6.20 Olakšice koje nudi lokalna zajednica

6.20.1 Bespovratna sredstva za uređenje/privođenje nemi/razvoj lokacije

Opština ne nudi ovakvu vrstu olakšica

6.20.2 Programi za obuku radne snage

Opština trenutno ne finansira programe za obuku radne snage, osim programa za unapređenje ljudskih resursa u organima lokalne samouprave.

6.20.3 Inkubator centri za nove biznise

Opština nema biznis inkubator centre.

6.20.4 Finansijska pomoć

Za podršku razvoju poljoprivrede opština je osnovala Fond za razvoj poljoprivrede koji će registrovanim poljoprivrednim proizvođačima pružati finansijsku podršku. Odluka o osnivanju Fonda doneta je decembra 2008.god na Skupštini opštine Sokobanja. U narednom periodu opština treba da registruje Fond i da usvoji Program rada.

6.20.5 Poreske olakšice

6.21 Porezi - lokalni, regionalni, nacionalni

Lokalna poreska administracija u postupku administriranja izvornih prihoda je nadležna po vrstama izvornih prihoda i to:

1. Utvrđivanje, naplatu i kontrolu **poreza na imovinu** u statici;

- Stopa poraza na imovinu iznose:

- na prava na nepokretnosti poreskog obveznika koji vodi poslovne knjige do 0.40%
- na prava na nepokretnosti popreskog obveznika koji ne vodi poslovne knjige

Na poresku osnovicu	Plaća se na ime poreza
do 6.000.000 dinara	0,40%
od 6.000.000 do 15.000.000 dinara	24.000 dinara +0,80% na iznos preko 6.000.000 dinara
od 15.000.000 do 30.000.000 dinara	96.000 + 1,50% na iznos preko 15.000.000 dinara
preko 30.000.000 dinara	321.000 +3% na iznos preko30.000.000 dinara

2. Kontrolu i naplatu **lokalne administrativne takse** za spise i radnje u izvornim poslovima koje obavlja Opštinska uprava a koje zavise od vrste, sadržine kao i oblasti iz koje se spise i radnje vrše, tako da se kreću u u visini od 150, dinara za zahtev, molbu, predlog, prijavu i drugi podnesak, do 100.000,00 dinara za rešenje o davanju saglasnosti na unošenje imena Sokobanja u poslovno ime subjekta
3. Utvrđivanje, kontrolu i naplatu **lokalne komunalne takse** pravnim i fizičkim licima za korišćenje prava , predmeta i usluga na području Opštine Skobanja .

Postoje 14 vrsti komunalnih taksi koje se utvrđuju u dnevnom ili godišnjem iznosu , Taksenom tarifom lokalnih komunalnih taksi .

Najizdašnija po pitanju javnih prohoda je komunalna taksa za isticanje firme na poslovnom prostoru čija visina zavisi od vrtse delatnosti, površine i tehničko-upotrebnih karakteristika objekata i zone u kojoj se nalazi objekat tako da se kreće u rasponu od 7.082,00 dinara za trgovinu na malo u trećoj zoni i seoskom naseljima do 1.278.000,00 dinara za telekomunikacije.

4. Naplatu **boravišne takse** fizičkim licima (državljanima i strancima) koji koriste uslugu smeštaja u turističkom objektu za svaki da boravka do 30 dana po 65,00 dinara.
5. Utvrđivanje, kontrolu i naplatu **naknade za korišćenje građevinskog zemljišta**. Iznos naknade zavisi od stepena komunalne opremljenosti zemljišta i pogodnosti koje korisnici stiču ili imaju njegovim korišćenjem i dobija se kao proizvod broja bodova određene zone-prostorne jedinice, korisne površine i cene boda po metru kvadratnom mesečno kada se radi o stambeno prostoru , odnosno kao proizvod broja bodova određene zone-prostorne jedinice , korisne površine poslovnog prostora , površine prostora koji se koristi u poslovne svrhe(skladišta , stovarišta) i cene boda mo metru kvadratnom mesečno kada se radi o poslovnom prostoru.

6. Kontrolu i naplatu **naknade za uređivanje građevinskog zemljišta** koja se utvrđuje prema stepenu uređenosti , nameni i veličini objekta i položaju lokacije, pri čemu je položaj lokacije definisan zonama(ekstra, , I,II, III i IV).

Red. Broj.	Namena objekta	Ekstra zona	I zona	II zona	III zona	IV zona
1.	Stambeni objekti	5.599.00				
	Do 250m2	5.599.00	4.728,00	4.311,00	4.085,00	2.623,00
	Do 250m2	27.995,00	23.640,00	23.640,00	20.425,00	13.115,00
2.	Poslovni objekti					
	Do 250m2	8.399,00	7.092,00	6.467,00	6.128,00	3.948,00
	Do 250m2	27.995,00	23.640,00	23.640,00	20.425,00	13.115,00

6. Utvrđivanje, kontrolu i naplatu **naknade za zaštitu i unapređivanje životne sredine**;
7. kontrolu i naplatu prihoda od **koncesione naknade** za obavljanje komunalnih delatnosti i prihoda od drugih koncesionih poslova koje jedinica lokalne samouprave zaključi u skladu sa zakonom;
8. kontrolu i naplatu prihoda od davanja u **zakup**, odnosno na korišćenje **nepokretnosti u državnoj svojini** koje koristi jedinica lokalne samouprave i indirektni korisnici njenog budžeta;
- cena poslovnog prostora po metru kvadratnom mesečno je u ekstra zoni 848,00 dinara, I zoni 424,00 dinara i u II zoni 106,00 dinara.
 - cena zakupa javne površine za postavljanje manjih montažnih objekata po metru kvadratnom mesečno je : ekstra zona 371,00 dinara, I zona 265,00 dinara i II i III zona 159,00 dinara

6.22 Proces izdavanja dozvola

1. ZAHTEV ZA IZDAVANJE AKTA O URBANISTIČKIM USLOVIMA

Potrebna dokumenta:

1. Popunjen formular ZAHTEV za izdavanje akta o urbanističkim uslovima;
2. Dokaz o korisništvu nad zemljištem ili vlasništvu na objektu (kupoprodajni ugovor-overen u sudskoj pisarnici, rešenje o nasleđivanju, list nepokretnosti i sl.)
3. Kopija plana iz katastra nepokretnosti koja nije starija od 6 meseci;
4. Katastarsko-topografski plan izrađen od strane ovlašćene Agencija za geodetske poslove, overen u katastru nepokretnosti (i u digitalnom obliku);
5. Situacioni plan izrađen na overenoj katastarsko-topografskoj podlozi sa predlogom planirane izgradnje, dogradnje ili rekonstrukcije;
6. Nalog za uplatu sa uplaćenom administrativnom taksom u iznosu od :
 - za objekte do 30 m².....1.700,00 din
 - od 31 do 150 m².....2.300,00 din
 - od 151 do 300 m².....4.000,00 din
 - od 301 do 500 m².....6.700,00 din
 - od 501 do 800 m².....8.900,00 din
 - od 801 do 1500 m².....10.500,00 din
 - od 1501 do 5000 m².....12.000,00 din
 - preko 5000 m².....17.000,00 din

2. AKT O URBANISTIČKIM USLOVIMA

Potrebna dokumenta:

1. Nadležni organ službeno pribavlja uslove od nadležnih preduzeća - (EPS, JKP, Ministarstvo odbrane i dr.)

3. IDEJNI PROJEKAT

Potrebna dokumenta:

1. Idejni projekat, urađen od strane ovlašćene projektantske kuće, u tri primerka.
2. Akt o urbanističkim uslovima ne stariji od 12 meseci.
3. Dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi u iznosu od 300,00 dinara .

4. POTVRDA O USKLAĐENOSTI IDEJNOG PROJEKTA SA AKTOM O URB. USLOVIMA

Potrebna dokumenta:

Nadležni organ izdaje potvrdu o usklađenosti Idejnog projekta sa Aktom o urbanističkim uslovima.

5. IZDAVANJE ODOBRENJA ZA IZGRADNJU (REKONSTRUKCIJU) OBJEKTA

Potrebna dokumenta:

1. Izvod iz urbanističkog plana ili akt o urbanističkim uslovima, koji nije stariji od 12 meseci - 3 primerka
2. Idejni projekat usklađen sa izvodom odnosno aktom o urbanističkim uslovima - 3 primerka
3. Dokaz o pravu svojine, odnosno zakupa - 3 primerka
4. Drugi dokazi određeni urbanističkim planom odnosno aktom o urbanističkim uslovima - 3 primerka
5. Dokaz o izvršenoj promeni namene korišćenja zemljišta - kulture (poljoprivredno u građevinsko)
6. Dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi za zahtev u iznosu od 690,00 dinara.

6. PRIJAVA POČETKA IZVOĐENJA RADOVA

Potrebna dokumenta:

1. Glavni projekat sa potvrdom i izveštajem o izvršenoj tehničkoj kontroli - 4 primerka
2. Rešenje o odobrenju za izgradnju - 4 primerka
3. Ugovor o gradnji između investitora i izvođača radova overen - 4 primerka
4. Dokaz o uređivanju odnosa u pogledu plaćanja naknade za uređenje građevinskog zemljišta - 4 primerka
5. Saglasnost na glavni projekat od JKP , EPS-a i PTT- po potrebi
6. Potvrda o regulisanju dvonamenskog skloništa (kroz dokumentaciju ili naknadu) - 4 primerka
7. Dokaz o izvršenoj promeni namene korišćenja zemljišta - kulture (poljoprivredno u građevinsko)
8. Dokaz o uplati za lokalne komunalne takse u iznosu od 5.750,00 dinara
9. Dokaz o uplati administrativne takse za zahtev u iznosu od 150,00 dinara.

7.POTVRDA O PRIJEMU TEMELJA

Potrebna dokumenta:

1. Potvrda o prijavi radova
2. Akt o urbanističkim uslovima
3. Kopija plana sa ucrtanim temeljima (pre toga investitor angažuje ovlašćeni geodetski biro da snimi temelje)
4. Dokaz o uplati administrativne takse u iznosu od 1.020,00 dinara.

8. IZDAVANJE UPOTREBNE DOZVOLE

Potrebna dokumenta:

- 1.Rešenje o odobrenju za izgradnju ili građevinska dozvola
- 2.Overena kopija plana
- 3.Priznanica o uplati administrativne takse u iznosu od 350,00 dinara
- 4.Dokaz o uplati administrativne takse koji se utvrđuje u iznosu od 0,05% od ukupne građevinske vrednosti (revalorizovane) objekta.

Radna snaga

6.23 Broj i struktura zaposlenih

Tabela 81. Broj i struktura zaposlenih, 2006.

	Opština	Struktura zaposlenih u opštini (%)	Struktura zaposlenih u okrugu (%)	Struktura zaposlenih u Srbiji (%)
Zaposleni - ukupno	4285	100	100	100
Žene	1495	34,9	37,9	43,1
Muškarci	2790	65,1	62,1	56,9
U preduzećima, ustanovama, zadrugama i organizacijama	2744	64,1	78,4	72,6
Privatni preduzetnici, samostalni delatnici i zaposleni kod njih	1541	35,9	21,6	27,4

6.24 Zaposlenost po delatnostima

Tabela 82. Struktura zaposlenih po sektorima delatnosti, 2007.

	Opština	Struktura zaposlenih u opštini (%)	Struktura zaposlenih u okrugu (%)	Struktura zaposlenih u Srbiji (%)
Zaposleni - ukupno	4138	100,00	100,00	100,00
Žene	1795	43,38	37,53	43,36
Muškarci	2343	56,62	62,47	56,64
Poljoprivreda, lov, šumarstvo i vodoprivreda	63	1,52	3,24	2,70
Ribarstvo	0	0,00	0,00	0,05
Vađenje ruda i kamena	589	14,23	5,27	1,17
Prerađivačka industrija	117	2,83	20,56	19,57
Proizv. i snabdev. energijom, gasom i vodom	145	3,50	2,81	2,25
Građevinarstvo	49	1,18	4,46	4,13
Trgovina na veliko i malo i opravka motornih vozila	177	4,28	6,68	9,80
Hoteli i restorani	243	5,87	1,32	1,21
Saobraćaj, skladištenje i veze	102	2,46	4,61	5,45
Finansijsko posredovanje	15	0,36	0,72	1,53
Poslovi sa nekretninama i iznajmljivanjem	37	0,89	1,06	3,33
Državna uprava i socijalno osiguranje	141	3,41	4,17	3,43
Obrazovanje	221	5,34	6,57	6,46
Zdravstveni i socijalni rad	595	14,38	11,01	7,84
Ostale komunalne, društvene i lične usluge	58	1,40	2,45	2,62

6.25 Prosečne zarade

Tabela 83. Prosečne zarade po zaposlenom, februar 2008.

	Opština (€)*	Okrug (€)	Srbija (€)
Prosečna bruto zarada (sa porezom i doprinosima)	499,68	408,45	536,40
Prosečna neto zarada (bez poreza i doprinosa)	357,85	293,08	384,62

* srednji kurs NBS 29.02.2008. - 1€ = 83.4635 rsd

Tabela 84. Uporedni pregled prosečnih zarada po zaposlenom po godinama.

	2002 (€)*	2003 (€)*	2004 (€)*	2005 (€)*	2006 (€)*	2007 (€)*	Februar 2008 (€)*
Prosečna bruto zarada u opštini	216,49	265,07	257,33	281,23	388,34	464,41	499,51
Prosečna bruto zarada u okrugu	171,16	190,47	197,48	221,19	295,47	362,09	408,31
Prosečna bruto zarada u Srbiji	215,57	243,19	260,59	298,41	401,84	489,01	536,21
Prosečna neto zarada u opštini	150,12	189,61	181,24	191,47	258,19	332,11	357,73
Prosečna neto zarada u okrugu	118,73	132,31	135,47	150,56	200,73	259,46	292,98
Prosečna neto zarada u Srbiji	149,70	168,35	178,85	204,01	274,77	350,36	384,49

* srednji kurs NBS 31.12.2002. - 1€ = 61,5152 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2003. - 1€ = 68,3129 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2004. - 1€ = 78,8850 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 85.5 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2005. - 1€ = 79.0 rsd

* srednji kurs NBS 31.12.2007. - 1€ = 79,2362 rsd

* srednji kurs NBS 29.02.2008. - 1€ = 83,4365 rsd

6.26 Zarade po delatnostima

Tabela 85. Prosečne zarade po zaposlenom bez poreza i doprinosa, po sektorima delatnosti, 2006.

	Opština (€)*	Okrug (€)	Srbija (€)
Prosečna neto zarada - ukupno	249,25	188,79	258,42
Poljoprivreda, lov, šumarstvo i vodoprivreda	270,95	157,63	210,51
Ribarstvo	0,00	0,00	192,11
Vađenje ruda i kamena	306,06	283,99	318,32
Prerađivačka industrija	126,43	124,90	210,83
Proizv. i snabdev. energijom, gasom i vodom	233,76	252,98	345,17
Građevinarstvo	0,00	130,77	228,51
Trgovina na veliko i malo i opravka motornih vozila	0,00	63,74	236,46
Hoteli i restorani	159,19	153,51	174,74
Saobraćaj, skladištenje i veze	130,56	246,99	294,33
Finansijsko posredovanje	0,00	426,99	582,10
Poslovi sa nekretninama i iznajmljivanjem	134,60	140,86	302,23
Državna uprava i socijalno osiguranje	210,18	246,52	328,93
Obrazovanje	230,39	227,52	268,85
Zdravstveni i socijalni rad	268,71	246,12	265,88
Ostale komunalne, društvene i lične usluge	0,00	195,74	274,99

* prosečni kurs NBS za 2006. godinu

6.27 Zapošljavanje.

Tabela 86. Slobodna radna mesta, 2007.

		Opština	Udeo u okrugu (%)	Udeo u Srbiji (%)
Slobodna radna mesta - ukupno		859	7,8	0,1
Na neodređeno vreme	broj	375	8,9	0,12
	%	43,65	/	/
Na određeno vreme	broj	484	7,1	0,1
	%	56,35	/	/

Tabela 87. Struktura zapošljavanja, 2007.

		Opština	Udeo u okrugu (%)	Udeo u Srbiji (%)
Zapošljavanje - ukupno		727	7,65	0,10
Zapošljavanje - žene	broj	392	8,35	0,12
	%	53,92	/	/
Zapošljavanje - muškarci	broj	335	6,96	0,09
	%	46,08	/	/
Na neodređeno vreme	broj	320	8,78	0,12
	%	44,02	/	/
Na određeno vreme	broj	407	6,95	0,10
	%	55,98	/	/

6.28 Nezaposlenost

Tabela 88. Struktura nezaposlenih i tražilaca zaposlenja prema polu, decembar 2007.

		Opština	Udeo u okrugu (%)	Udeo u Srbiji (%)
Nezaposleni - ukupno		1755	8,81	0,22
Nezaposleni - žene	broj	872	12,06	0,21
	%	49,69	/	/
Nezaposleni - muškarci	broj	883	6,96	0,24
	%	50,31	/	/
Tražioci zaposlenja - ukupno		1756	12,20	0,21
Tražioci zaposlenja - žene	broj	873	11,58	0,19
	%	49,72	/	/
Tražioci zaposlenja - muškarci	broj	883	12,87	0,23
	%	50,28	/	/
Učešće nezaposlenih u broju tražilaca zaposlenja (%)	%	99,94	/	/
	%	99,89	/	/
	%	12,61	/	/

Tabela 89. Broj i polna struktura nezaposlenih, pregled po godinama.

	2000	2003	2004	2005	2006	2007
Nezaposleni - ukupno	1654	1641	1862	1592	1596	1755
Nezaposleni - žene	847	852	957	819	817	872
Nezaposleni - muškarci	807	789	905	773	779	883

6.29 Stopa nezaposlenosti

Tabela 90. Stopa nezaposlenosti, 2007.

	Opština	Okrug	Srbija
Stopa nezaposlenosti - ukupno	29,79	32,35	28,17
Stopa nezaposlenosti - žene	37,63	39,81	32,72
Stopa nezaposlenosti - muškarci	24,71	26,90	24,24

6.30 Nezaposlenost prema stepenu obrazovanja

Tabela 91. Nezaposleni prema stepenu obrazovanja, 2007.

	Opština	Udeo u ukupnom broju nezaposlenih (%)
UKUPNO	1755	100
Bez osnovne škole	0	0,34
Osnovno obrazovanje	651	37,09
Srednje obrazovanje	959	54,64
Više obrazovanje	85	4,84
Fakultetsko obrazovanje	54	3,08
Postdiplomske studije	0	0,00

6.31 Nezaposlenost prema dužini čekanja

Tabela 92. Nezaposleni prema dužini čekanja, 2007.

	Opština	Udeo u ukupnom broju nezaposlenih (%)
UKUPNO	1755	100
Prvo zaposlenje	875	49,86
Do 1godine	536	30,54
1 - 2 godine	504	28,72
2 - 3 godine	221	12,59
3 - 5 godina	279	15,90
5 - 8 godina	100	5,70
8 - 10 godina	50	2,85
Preko 10 godina	65	3,70

6.32 Nezaposlenost prema starosnoj strukturi

Tabela 93. Nezaposleni prema starosnoj strukturi, 2007.

Broj godina	Opština	Udeo u ukupnom broju nezaposlenih (%)
UKUPNO	1755	100
Do 18 godina	21	1,20
19 - 25	293	16,70
25 - 30	234	13,33
30 - 40	500	28,49
40 - 50	334	19,03
Preko 50	373	21,25

7 Javni resursi

7.1 Saobraćajna infrastruktura

7.1.1 Drumski saobraćaj

Tabela 94. Dužina puteva, 2006.

	Opština (km)	Udeo u dužini puteva u okrugu (%)	Okrug (km)
Dužina puteva - ukupno	161	11,35	1419
Savremeni kolovoz	145	13,16	1102
Magistralni			
ukupno	0	0,00	170
savremeni kolovoz	0	0,00	170
Regionalni			
ukupno	78	13,43	581
savremeni kolovoz	73	15,53	470
Lokalni			
ukupno	83	12,43	668
savremeni kolovoz	72	15,58	462

7.1.2 Železnički saobraćaj i infrastruktura

Tabela 95. Promet robe i putnika u železničkom saobraćaju, 2005.

	Opština	Udeo opštine u ukupnom prometu u okrugu (%)	Okrug
Broj železničkih stanica	0	0	14
Broj prevezenih putnika	0	0	174411
Broj prevezenih pošiljki	0	0	85405

7.1.3 Vazdušni saobraćaj

Na teritoriji opštine ne postoji aerodrom. Najbliži aerodrom, „Car Konstantin Veliki“ u Nišu, udaljen je 60 km

7.1.4 Vodni saobraćaj

Na teritoriji opštine Sokobanja ne postoji vodeni saobraćaj.

7.2 Komunalna infrastruktura

7.2.1 Vodovod i kanalizacija

Vodovod u Sokobanji, u savremenom smislu datira iz 1937-me godine. Zapravo, izgradnjom kaptaze na Vrelu obeležen je početak života savremenog snabdevanja stanovništva vodom.

Sokobanja se snabdeva vodom iz tri izvorista karstnog porekla I to:

1. Ozren, sa kapacitetom od 15 l/s do 100 l/s
2. Bele vode, sa kapacitetom od 5 l/s do 30 l/s
3. Vrelo, sa kapacitetom od 5 l/s do 30 l/s.

Pored ovih izvorišta grad se snabdeva vodom iz živog toka reke Moravice gde se voda obrađuje putem sporih filtera, kao i iz bušotine na „Lepteriji“ gde se voda obrađuje kroz brze filtere.

Kapacitet svakog od ovog izvorišta je po 35-40 l/s. Takođe postoje i tri busotine građene osamdesetih godina koje trenutno nisu u funkciji, sem jedne koja se koristi za zalevanje stadiona.

Dužina magistralnog vodovoda je oko 8 km, a sekundarnog oko 35 km. Sekundarni cevovodi su izgrađeni oko 70% od azbestno-cementnih cevi i starost takvog cevovoda je preko trideset godina. Materijal od koga je izgrađen ostali deo cevovoda je PVC i etilen a u upotrebi je i deo cevovoda od liveno-gvozdene cevi koje datiraju još od tridesetih godina prošlog veka.

Kapacitet rezervoara je 840 m³, i rezervoar se nalazi na potzu „Borici“ na 360 m n.v. Broj kućnih priključaka je preko 3500, a priključaka za industriju i privredu je oko 400. Proizvedena količina vode u toku godine je oko 1000 000 m³ dok se fakturiše nešto preko polovine proizvedene količine. Procena prema iskustvenim podacima kao i dva elaborata je da su gubitci u mreži preko 45%.

Pokrivenost vodovodnom mrežom je preko 95%.

Pokrivenost kanalizacionom mrežom je veća od 90%. Materijal od koga je izgrađena kanalizaciona mreža je većim delom azbest-cement i starost te mreže je tridesetak godina. Kanalizacija izgrađena u novije vreme je od PVC-a. Okosnicu kanalizacionog sistema čini kolektor koji prikuplja otpadnu vodu sa teritorije celog grada. On je, takođe izgrađen od azbestno-cementnih cevi prečnika 350 i 400 mm. Dužina kolektora je oko 3500 m, a dužina ostale kanalizacione mreže je preko 20 km. Broj priključaka na kanalizacionu mrežu je preko 3000, što se tiče domaćinstava i oko 400 priključaka koji se tiču industrije i privrede uopšte. Kanalizacioni sistem je separatan.

U Sokobanji postoji i Postrojenje za preradu otpadnih voda i to od 1974 godine. Postrojenje radi na principu mehaničkog prečišćavanja putem visoko efikasnih cevastih taložnica i aeracije. Postrojenje je kapaciteta 2 * 20 l/s. Takođe je dograđena još jedna taložnica kapaciteta 20 l/s predviđena da radi kao pred tretman biozavesi ali ona od samog početka nije u funkciji.

Kapacitet kolektora i samog Postrojenja je odavno prevaziđen i deo otpadnih voda se danas upušta u recipijent putem baj-pasa bez ikakve predhodne obrade.

Ukupna količina otpadnih voda u toku godine je oko 1 200 000 m³.

Deo grada (naselje Carina) nije priključen na gradski kolektor a time ni na Postrojenje za preradu otpadnih voda.

Broj priključenih stambenih jedinica na vodovodnu mrežu je 3500.

Broj priključaka stambenih jedinica na kanalizacionu mrežu je 3000.

7.2.2 Sistem daljinskog grejanja

Ne postoji

7.2.3 Elektro infrastruktura

Ha području Opštine Sokobanja nema elektroenergetskih objekata naponskih nivoa 400 i 220 kV. Trenutno jedini objekat naponskog nivoa 110 kV je dalekovod TS 110/35 kV Aleksinac - TS 35/10 kV Sokobanja koji radi pod naponom 35 kV do izgradnje TS 110/h kV Sokobanja.

Područje Sokobanje napaja se, u normalnom pogonu najvećim delom (TS 35/10 kV Sokobanja 2x8 MVA) iz TS 110/35 kV Aleksinac, dok se manji deo područja (TS 35/10/6 kV Čitluk 1 h 2,5 + 1 h 1,6 + 1 h 1 MVA) napaja iz TS 110/35 kV Knjaževac.

U planu je izgradnja TS 110/h kV maksimalne snage 2 h 31,5 MVA na lokaciji pored puta za Beli Potok kako je i dosad bilo predviđeno GUP-om iz 1992. i izmenama iz 2002. godine.

Za potrebe dvostranog napajanja TS 110/h kV osim postojećeg dalekovoda iz pravca Aleksinca, u planu je i izgradnja dalekovoda 110 kV Sokobanja - Boljevac.

U Sokobanji 80 % 10 kV mreže izvedeno je kablovski, dok je ostatak vazdušni. TS 10/0,4 kV su najčešće izvedene kao tipske slobodnostojeće limene ili montažno -betonske, dok je manji broj na periferiji grada izveden kao stubne TS. Niskonaponska mreža u Sokobanji je pretežno na drvenim stubovima, manji deo je na betonskim stubovima, a svega 5% mreže je izvedeno kablovski.

Sva sela opštine Sokobanja su elektrificirana. TS u selima su najčešće tipa "kula" građene šezdesetih godina prošlog veka ili stubne TS novijeg datuma. Napajanje ovih TS izvedeno je nadzemnim vodovima 10 kV na drvenim i betonskim stubovima. Niskonaponske mreže u skoro svim selima su stare i potrebna im je hitna rekonstrukcija u cilju smanjenja padova napona i tehničkih gubitaka.

Položaj i kapacitet novih elektroenergetskih objekata naponskih nivoa 35, 10 i 0,4 kV biće definisani kroz urbanističke planove nižeg reda u skladu sa namenom površina. Ipak naglašavamo:

- Trase dalekovoda 35 kV (buduća) TS 110/h kV - TS 35/10 kV Sokobanja I i TS 35/10 kV Sokobanja I - TS 35/10 kV Soko Čitluk treba da budu sačuvane.

- Treba rezervisati trasu za kablovski vod (buduća) TS 110/h kV - TS 35/10 kV Sokobanja I.

- Treba rezervirati prostor za kablovski rasplet iz (buduće) TS 110/h kV.
 - Treba zadržati trase dalekovoda 10 kV "Istočna sela", "Industrijski vod", "Mlekara" i "Zapadna sela".
 Smernice razvoja elektrodistributivne mreže date su u "Studiji perspektivnog dugoročnog razvoja električnih mreža 110 kV i 35 kV na području "Elektrotimoka" -Zaječar" koju je uradio Elektrotehnički institut "Nikola Tesla" 2002. godine. Podaci iz ove studije su sledeći:

Prognoza ukupne potrošnje na bazi specifične potrošnje po glavi stanovnika:

	Specifična potrošnja (kWh/stanov.)					Ukupna potrošnja (MWh)				
	2000.	2005.	2010.	2015.	2020.	2000.	2005.	2010.	2015.	2020.
Sokobanja	3915	4162	4357	4510	4628	36466	40952	45291	49520	53679
ED Sokobanja	2300	2676	3031	3356	3647	46813	53519	59891	65863	71419

Prognoza potrošnje u kategoriji domaćinstva:

	Specifična potrošnja (kWh/domać.)					Ukupna potrošnja (MWh)				
	2000.	2005.	2010.	2015.	2020.	2000.	2005.	2010.	2015.	2020.
Sokobanja	5685	6187	6640	7042	7396	19769	22701	25710	28784	31920
ED Sokobanja	4568	5105	5604	6061	6475	29670	33488	37243	40923	44528

U narednoj tabeli dajemo Vam pregled nabavljene i prodane el. energije u periodu 1995.-2006. godina:

Godina	Ukupna nabavka (MWh)	Realizacija na 0.4,10 i 35 kV (MWh)	Domaćinstva (MWh)	Ukupna realizacija (MWh)	Gubici (MWh)
1995.	50.584	14.630	29.224	43.854	6.730
1996.	54.351			45.684	8.667
1997.	54.884	16.621	27.640	44.261	10.623
1998.	54.680	15.754	28.729	44.483	10.197
1999.	49.353	14.968	28.302	43.270	6.085
2000.	53.999	16.469	28.998	45.467	8.532
2001.	56.135	17.939	28.669	46.608	9.527
2002.	56.432	18.272	28.487	46.759	9.673
2003.	58.613	19.153	29.380	48.533	10.080
2004.	60.269	20.623	29.348	49.971	10.298
2005.	62.029	20.367	30.693	51.060	10.969
2006.	63.149	20.606	31.202	51.808	11.341

Ukupan broj kupaca na teritoriji grada Sokobanja je 4690, a na teritoriji opštine Sokobanja je 8250 u kategoriji «široka potrošnja» domaćinstva i 700 potrošača u kategoriji tkz. «virmanska potrošnja». Najveći kupac električne energije je Rudnik mrkog uglja "Soko" i u 2008. godini isporučeno mu je 8.658 MWh.

7.2.4 Telekomunikacioni sistem

Tabela 96. PTT saobraćaj, 2006.

	Opština	Udeo u okrugu (%)
Broj pošta	6	13,95
Broj telefonskih pretplatnika	7090	14,56
PTT promet (otpremljeno)		
pismonosne pošiljke (1000)	532	32,90
paketi (1000)	2	25,00

7.3 Energetika

Tabela 97. Iskorišćenje energije, 2007.

	Opština
Električna energija (MWh)	16
- domaćinstva	8000
- pravna lica	700
Stopa iskorišćenosti	0,375
Cena	5,5 eurocenti/KWh
Gas (1.000 m ³)	0
Stopa iskorišćenosti	0
Cena	0
Voda (1.000 m ³)	700 000
Stopa iskorišćenosti	50 %
Cena	21,73
Daljinsko grejanje (Gcal)	0
- domaćinstva	0
- pravna lica	0
Stopa iskorišćenosti	0
Cena	0

7.4 Zdravstvena i socijalna zaštita

Tabela 98. Bolnički kapaciteti, 2007.

	Broj kreveta	Udeo u ukupnom broju kreveta (%)	Broj kreveta na 100 stanovnika
Akutni	840	100	4,52
Hronični	0	0	0
Psihijatrijski	0	0	0
Socijalni	0	0	0
UKUPNO	840	100	0

Tabela 99. Ulaganja u zdravstvo i socijalni rad, 2006.

	Opština (€)*
Rashodi (ulaganja) u zdravstvo i socijalni rad	6 559 035,71

* prosečni kurs NBS za 2006. godinu

Tabela 100. Lekari, stomatolozi i diplomirani farmaceuti u zdravstvenim službama, 2006.

	Opština	Udeo u ukupnom broju lekara (%)
Lekari – ukupno	82	100
Lekari opšte medicine	8	9,75
Lekari na specijalizaciji	11	13,41

Lekari specijalisti	63	76,82
Stomatolozi	5	/
Farmaceuti	2	/
Broj stanovnika na jednog lekara u opštini	214	/
Broj stanovnika na jednog lekara u okrugu	318	/
Broj stanovnika na jednog lekara u Srbiji	377	/

Tabela 101. Korisnici socijalne zaštite – maloletna lica, 2006.

	Opština	Udeo u ukupnom broju korisnika (%)
Ukupno	3198	100
Ugroženi porodičnom situacijom	2188	68,42
Lica sa poremećajima u ponašanju	266	8,32
Mentalno zaostali	148	4,63
Ometeni u fizičkom razvoju	106	3,31
Lica sa kombinovanim smetnjama	6	0,19
Ostali maloletni korisnici socijalne zaštite	484	15,13

Tabela 102. Korisnici socijalne zaštite – punoletna lica, 2006.

	Opština	Udeo u ukupnom broju korisnika (%)
Ukupno	4151	100
Lica sa poremećajima u ponašanju	259	6,24
Psihički i fizički ometena lica	682	16,43
Materijalno neobezbeđena lica	893	21,51
Nezbrinuta lica	57	1,37
Ostarela lica	1087	26,19
Ostali punoletni korisnici socijalne zaštite	1173	28,26

7.5 Obrazovni kapaciteti

Tabela 103. Kapaciteti obrazovnih institucija, pregled po godinama.

	2007		
	Broj ustanova	Broj obrazovnih profila	Broj učenika/studenata
Predškolske ustanove	1	/	325
Osnovne škole	1	/	1261
Srednje škole	1	7	566
Visoko i više obrazovanje	0	0	0

Tabela 104. Ulaganja u obrazovanje, 2006.

	Opština (€)*	Okrug (€)	Srbija (€)
Rashodi (ulaganja) u obrazovanje - ukupno	1264011,9	11399940,5	1014776643
Rashodi (ulaganja) u osnovno obrazovanje	873738,095	3936154,76	487955107
Rashodi (ulaganja) u osnovno obrazovanje po učeniku	671595,238	856059,524	778488,095

* prosečni kurs NBS za 2006. godinu

Tabela 105. Broj i struktura obrazovnih ustanova, 2006.

		Opština	Udeo u ukupnom broju ustanova u okrugu (%)
Osnovne škole	ukupno	22	21,78
	odeljenja	77	15,22
Srednje škole	ukupno	1	12,50
	odeljenja	21	12,65
Specijalne škole	ukupno	1	16,67
	odeljenja	1	3,13
Škole za odrasle	ukupno	0	0,00

	odeljenja	0	0,00
Više škole		0	0
Fakulteti		0	0
Ustanove za decu predškolskog uzrasta		0	1
Studentski domovi		0	0
Domovi učenika		0	0

Tabela 106. Ukupan broj učenika, studenata i korisnika obrazovnih ustanova, 2006.

		Opština	Udeo u ukupnom broju učenika/studenata/korisnika u okrugu (%)
Osnovne škole - učenici	ukupno	1343	14,22
	završili školu	162	13,64
Srednje škole - učenici	ukupno	546	12,53
	završili školu	144	13,19
Specijalne škole - učenici	ukupno	5	2,42
	završili školu	1343	14,22
Škole za odrasle - ukupno	ukupno		
	završili školu		
Više škole - studenti	ukupno		
	na budžetu		
	završili školu		
Fakulteti - studenti	ukupno		
	na budžetu		
	završili školu		
Predškolske ustanove	deca korisnici	325	13,86
Studentski domovi	korisnici smeštaja		
Domovi učenika	korisnici smeštaja		

Tabela 107. Prosečan broj učenika, studenata i korisnika smeštaja u obrazovnim ustanovama, 2006.

	Opština	Okrug	Srbija
Broj učenika po osnovnoj školi	61,05	93,53	178,97
Broj učenika po odeljenju osnovne škole	17,44	18,67	20,97
Broj učenika po srednjoj školi	546,00	544,50	603,90
Broj učenika po odeljenju srednje škole	26,00	26,24	26,20
Broj učenika po specijalnoj školi	5,00	34,50	32,18
Broj učenika po odeljenju specijalne škole	5,00	6,47	6,47
Broj učenika po školi za odrasle	0,00	3,00	139,63
Broj učenika po odeljenju škole za odrasle	0,00	1,50	14,11
Broj studenata po višoj školi	0,00	3377,00	921,43
Broj diplomiranih studenata po višoj školi	0,00	315,00	122,23
Broj studenata po fakultetu	0,00	1539,00	1382,62
Broj diplomiranih studenata po fakultetu	0,00	71,00	165,48
Broj dece korisnika po predškolskoj ustanovi	325,00	68,97	87,92
Broj korisnika smeštaja po studentskom domu	0,00	0,00	463,65
Broj korisnika smeštaja po domu za učenike	0,00	150,00	154,13

Tabela 108. Ukupan broj učenika u osnovnim školama, 2008.

		Opština	Udeo u ukupnom broju učenika osnovnih škola u okrugu (%)
Učenici osnovnih škola	ukupno	1261	14,12
	učenice	573	13,33
	učenice	688	14,85

8 Resursi životne sredine

8.1 Kvalitet vazduha

Opština Sokobanja spada u one delove naše Republike koji se odlikuju čistim vazduhom i zdravom životnom sredinom. Sam dvojni epitet termalna i vazдушna banja govori o kvalitetu sokobanjskog vazduha. Tome znatno doprinosi i povoljan odnos jonizacije u atmosferi, odnosno prisustvo pozitivnih i negativnih jona u odgovarajućoj srazmeri, što se u funkcionalnom smislu može usmeriti u pravcu preventive, lečenja, rehabilitacije i rekreacije (naročito u zoni Ozren-Leskovic-Devica).

Višegodišnjim praćenjem zdravstvenih efekata boravka na ovom prostoru utvrđeno je da sokobanjski vazduh pogoduje obolelima od bronhitisa i bronhijalne astme. Međutim, i pored toga, prisutni su određeni izvori zagađenja čije je dejstvo najviše izraženo u zimskim mesecima kada je vazdušni pritisak u najnižim delovima kotline niži nego na okolnim brdima. U glavne izvore zagađenja vazduha ubrajamo:

- intenzivni transportni saobraćaj na relaciji RMU "Soko" (Čitluk) – Sokobanja – Aleksinac,
- individualna ložišta i stambene zgrade (regionalno zagađenje) sa teritorije cele opštine (95%) koja koriste čvrsto gorivo za ogrev, uglj i drvo, što uzrokuje povećanu koncentraciju smoga, prašine, čađi i drugih primesa u vazduhu,
- emisije štetnih gasova iz kotlarnica i ložišta koje koriste fosilna goriva (ugljen monoksid, sumporni oksidi, azotni oksidi, gasovita neorganska jedinjenja fluora i hlora i druge opasne materije
- gradska deponija (lokalno zagađenje koja se nalazi na 3 km od Sokobanje i predstavlja veliki izvor zagađenja vazduha, naročito u zimskim mesecima, kada se zbog dovoženja vrućeg pepela sa ostalim smećem često pali i zagađuje širu okolinu.

Ovi zagađivači svojim štetnim dejstvima deluju na živi svet, celokupni ekosistem izazivajući oštećenja stratosferskog ozonskog omotača.

8.2 Kvalitet zemljišta

Od ukupno 525 kvadratnih kilometara, koliko pokriva opština Sokobanja, 30.357 ha je poljoprivrednog zemljišta (podaci iz 2000. g.). Od toga 12.779 je pod oranicama i baštama, pri čemu više od 50 % (7.693 ha) ovih površina je pod žitom a ostatak pod stočnim, povrtnim i industrijskim biljem.

Preostali deo je uglavnom pod livadama (oko 5.500 ha) i pašnjacima (10.500 ha). a manji deo, oko 1.300 ha, je pod voćnjacima i vinogradima.

Što se tiče šumskog pokrivača, ukupna površina obrasla šumama je oko 17.100 ha, pri čemu, na osnovu statističkog pregleda iz 2000. g. ne postoje precizni podaci o procentualnom učešću listopadnih i četinaraskih šuma.

Tereni u bližoj i daljoj okolini predmetne lokacije, su pod humusnim pokrivačem (najčešće oranicama i livadama) i šumom.

8.2.1 Geološka građa

Geološki sastav Sokobanjske kotline čine stene raznovrsnih geoloških formacija. Uglavnom su zastupljene sedimentne tvorevine, kristalasti škriljci, i vulkanske stene.

Dno Sokobanjske kotline ispunjeno je neogenim sedimentima (plioceni peskovi, gline i anglomerati).

Južni, severni i istočni delovi oboda Sokobanjske kotline su izgrađeni od kretacejskih krečnjaka. Južno od sela Resnik zastupljen je crveni permski pešćar, dok zapadni obod kotline čine kristalasti škriljci. Trijaski dolomiti su konstatovani na severozapadnom obodu Sokobanjske kotline kao i crveni permski pešćari.

Najstarije stene na ovom području su paleozoiti: filiti, filito-mikasisti, gnajsevi i kvarciti, a izgrađuju zapadni deo Bukovika (Dakić, 1967).

U široj zoni Jošanice teren je takođe izgrađen od različitih geoloških formacija koje su tektonski tako poremećene da čine složene geološke strukture.

Najstarije stene prepaleozojske i paleozojske starosti predstavljene su kristalastim škriljcima visokog kristaliteta-gnajsevima, mikasistima, kvarcitima.

Paleozojske stene predstavljene su škriljcima nižeg kristaliteta-filitima, peščarima, kvarcnim konglomeratima.

U ataru sela Jošanice idući uz reku mogu se videti crveni permski peščari, koji su različite krupnoće zrna, od sitnozrnih do krupnozrnih i konglomerata. Naizmenično se smenjuju sa sitnozrnim varijetetima i glincima. Tektonski su jako polomljeni i izuvijani.

Prema istoku permski peščari su u kontaktu sa krečnjacima i dolomitima mezozoika. Dolomiti su zdrobljeni i breccoidni, i javljaju se u vidu jedne veoma uske zone.

Na kontaktu sa trijaskim dolomitima u zoni Banje nalaze se masivni, slojeviti i bankoviti jurski plavičasti krečnjaci. Oni u vidu većih ili manjih blokova vire iz tercijerne serije sedimenata u zoni Banje. Prvi izdanci se nalaze odmah iznad izvora. Krečnjaci su polomljeni, izdvojeni u blokove i ispresecani brojnim pukotinama. Ove pukotine i rasedi od značaja su i za kretanje termalne vode.

8.2.2 Poljoprivredno zemljište

Opština Sokobanja se prostire na oko 525 kvadratnih kilometara. Od te površine više od 50 % (oko 303 km²) zemljišta je privedeno poljoprivrednoj nameni i to su pretežno oranice i bašte. Stoga se može zaključiti da najveću površinu pokrivaju kultivisani predstavnici flore u vidu industrijskog i stočnog bilja odnosno povrtarskog bilja.

Od industrijskog bilja najvećim delom je zastupljeno žito, a ostatak predstavljaju suncokret i kukuruz. Povrtarski predstavnici flore su krompir i pasulj.

Resurs poljoprivrednog zemljišta čini zemljište pretežno 4., 5. i 6. bonitetne klase. Na nižim delovima područja su ratarske površine i voćnjaci. Zemljište je uglavnom veće dubine (površine sa plićim slojem su već ili potencijalno erozivne). Na srednjim visinama su livade i pašnjaci i zastupljeno je stočarstvo. Zemljište je pliće i ima manje voda.

Poljoprivredno zemljište obuhvata 58,16% teritorije, a u njegovoj strukturi su najzastupljenije oranice i bašte sa 46,86%, pašnjaci sa 29,89% i livade sa 18,32%, a nešto slabije voćnjaci sa 3,72% i vinogradi sa 1,21%. Pod pašnjacima je oko 105 km², livadama oko 55 km² i voćnjacima oko 13 km² poljoprivrednog zemljišta. Karakteristični predstavnici flore za ovaj tip staništa su detelina i lucerka, a za površine prekrivene voćnjacima to su razne vrste jabuka, šljiva i vinove loze.

8.2.3 Šume i šumsko zemljište

Na planskom području šume i šumsko zemljište obuhvataju ukupno oko 23.298,56 ha (36,79% ukupne površine), od čega su skoro tri četvrtine državne šume.

Kod državnih šuma, visoke sastojine u ukupno obrasloj površini učestvuju sa oko 29%, izdanačke sastojine sa oko 28%, veštački podignute sastojine i kulture sa 19,5%, šikare sa 7,5% i šiblji sa oko 16%. U ukupnoj površini visokih i izdanačkih sastojina, bukva učestvuje sa više od 70%. Ostalo su hrastove, cerove i grabove šume, ima bagremovih zasada i manjih površina sa četinarskim zasadima. Evidentirani su areali lekovitog bilja i lekoviti učinak grabovih šuma, mada se njihovo organizovano korišćenje graniči sa istrebljivanjem i zahteva kontrolu i ograničenja.

Za šume u privatnoj svojini ne postoje programi gazdovanja ili opšta osnova. Procenjena drvna masa je 66 t/ha u opštini Sokobanja i 100t/ha u opštini Aleksinac, a 97% su šume izdanačkog porekla. Na oko 85% površina su čiste sastojine hrasta i cera sa stabilnično primešanim drugim vrstama, a na

oko 15% površine su izdanačke sastojine bukve.

8.3 Kvalitet voda

Teritoriju opštine Sokobanja karakteriše raznolika hidrografska mreža, naročito izvori tople i hladne mineralne vode, koji predstavljaju temeljne vrednosti i polazišta u njenom turističkom razvoju.

8.3.1 Površinske i podzemne vode

- **Podzemne vode**

Najvrednije hidrografske turističke potencijale Sokobanje čine lekovite mineralne vode. Ove vode se na teritoriji opštine javljaju na više mesta, pri čemu je moguće izdvojiti dve osnovne zone - Sokobanjsku i zonu Jošanice.

Lekovita svojstva termomineralnih voda uočena su i korišćena još u rimsko doba, one su još intenzivnije korišćene u zdravstveno-lečilišne svrhe u vreme turske vladavine. Ta tradicija je nastavljena i posle, od oslobođenja od Turaka.

U Sokobanji postoje topli, hladni i mlaki izvori mineralne vode, koji su skoncentrisani na tri lokaliteta: u centralnom banjskom parku, na lokalitetu Banjica i u zoni korita reke Moravice. Većina izvora je kaptirana i stavljena u funkciju razvoja zdravstvenog turizma. Temperatura vode se kreće u rasponu od 28° C do 45° C, na osnovu čega je šest glavnih izvora svrstano u dve osnovne grupe:

- hipertermalni izvori (kupatilo «Park»), čija voda ima temperaturu između 39 i 45° C;

- hipotermalni izvori (kupatilo «Banjica»), sa temperaturom vode od 28 do 34° C.

Ove vode spadaju u grupu radioaktivnih oligomineralnih sulfidnih hipertermnih, odnosno hipotermnih voda. Takođe, postoji i izvor hladne manganske vode „Zdravljak” u blizini istoimenog hotela. Korišćenje najizdašnijih izvora je omogućeno, što preko prirodnih izvora, što preko veštačkih bušotina – sondi. Postoji ukupno šest ovakvih izvora.

Termo-mineralne vode u Sokobanji se koriste za lečenje sledećih bolesti: hronični reumatizam, išijas, stanje posle povreda, neurastenije, hronične ginekološke bolesti, lakši oblici povišenog krvnog pritiska, psihoneuroza, anemija, iscrpljenost organizma i dr. Termo-mineralne i radioaktivne vode, koriste se u lečenju za kupanje, uzimanjem vode za piće i kroz druge terapije.

U Banji Jošanici, termomineralne vode su skoncentrisane na jednom mestu, u manjem proširenju na levoj obali reke Jošanice. Na ovom mestu postoji pet vrsta lekovitih voda: sumporna, gvozdena I i II, crvena i stomačna, koje spadaju u grupu oligomineralnih hipotermi. Zbog svojih svojstava njihova upotreba je blagotvorna kod hroničnih zapaljenja želudca i dvanaestopalačnog creva, poremaćaja motorike bilijarnog trakta i debelog creva, hronične urinarne infekcije, zapaljenja bubrega, peska i kamena u bubregu, šećerne bolesti, anemije, stanja posle hirurških intervencija, kožnih bolesti, ekcema, itd. Medicinske indikacije ovih voda su prilično različite u odnosu na vode sa područja grada, tako da se njihovim kombinovanjem stvaraju uslovi za raznovrsnu i kvalitetnu zdravstveno-rehabilitacionu ponudu.

- **Površinske vode**

Okosnicu hidrografske mreže na teritoriji opštine Sokobanja čini reka Moravica, koja je obrazovala svoj tok posle povlačenja jezera iz kotline. Najveće i najduže pritoke prima sa desne strane – Sesalska, Vošačka i Jošanička reka, dok su od levih pritoka najznačajnije Gradašnica, Čučunjska i Poružnička reka. Pored vodotoka hidrološku kartu ovog prostora čine i brojni izvori slatke - pitke vode, veštačka i prirodna jezera.

Reka Moravica se odlikuje : čistom i kvalitetnom vodom (vodosnabdevanje Banje i navodnjavanje obradivih površina u aluvijalnoj ravni), virovima i proširenjima u koritu (kupanje), plemenitim vrstama ribe (sportski ribolov).

Bovansko jezero dugačko oko 8 km i duboko oko 50m u blizini brane, ima raznovrsne namene: odbrana od poplava u donjem delu Moravice, navodnjavanje poljoprivrednih površina , vodosnabdevanje Aleksinca, Žitkovca i Sokobanje, razvoj turizma, sporta i rekreacije, itd.

Malo jezero na Ozrenu ima dominantnu poziciju u atraktivnom i ekološki kvalitetnom prirodnom ambijentu ovog izletišta.

Vrmdžansko jezero, smešteno u neposrednoj blizini istoimenog sela i u južnom podnožju planine Rtanj, predstavlja atraktivno izletišta i ribolovački punkt.

Od ostalih hidrografskih objekata možemo pomenuti izvore rečnih tokova i kvalitetne pitke vode, među kojima se posebno ističe izvor (vrela) reke Moravice kao izuzetan prirodni fenomen koji se može oplemeniti.

8.3.2 Vodosnabdevanje

Gradska vodovodna mreža je sastavljena od starih i novih objekata izgrađenih od 1934. godine do današnjih dana . Dugačka je između 35-40 km, a pokrivenost gradskog područja je 97%.

Glavna karakteristika distributivne sekundarne mreže je ta da je ista sačinjena od različitog cevnog materijala, različitog prečnika i starosti.

Tranzitna i distributivna mreža je izgrađena od pocinkovanih, gusanih, azbestnocementnih, PE i PVC i liveno gvozdene cevi , a prečnici se kreću od $\varnothing \frac{1}{2}$ do $\varnothing 350$.

Sokobanja ima tri prirodna izvorišta koja u prolećnim mesecima imaju izdašnost i preko 100 l/s, a u vreme suša nekih 30-ak l/s. Tu spadaju:

- kaptaza Ozren sa blokom za dezinfekciju vode $\varnothing 300$ liveno gvozdene cevi dužine 3300 m;
- kaptaza Bele vode sa blokom za dezinfekciju $\varnothing 150$ azbestnocementne cevi dužine 1500m;
- Kaptaza Vrela sa pumpnom stanicom $\varnothing 150$ liveno gvozdene cevi dužine 300m.

U okviru vodovoda se nalaze i dva rezervoara :

- Borići kapaciteta $2 \times 420 \text{ m}^3$ i
- Zavodski rezervoar kapaciteta 240 m^3 .

Pored ovih izvorišta postoji fabrika vode koja ima kapacitet od oko 40l/s.

Izdašnost ostalih izvorišta ne prelazi 5 l/s pa predstavljaju resurse koji nisu ekonomsko isplativi za eksploataciju.

Kada govorimo o podzemnim vodama kompleksna hidrološka istraživanja u široj okolini Sokobanje su pokazala da kapaciteti podzemnih voda ne prelaze 20 l/s i nemogu da zadovolje ne samo trenutne već i buduće potrebe potrošača.

Kao glavni problemi vodosnabdevanja izdvajaju se :

• Neracionalno upravljanje vodnim sistemom

Postojeća distributivna mreža sačinjena je od cevnog materijala čija je starost velika. 80%

vodovodne mreže je istekao rok korišćenja i preko 75% su AC cevi. Ovo prouzrokuje velike gubitke u mreži od kaptaže do korisnika.

Osim zastarele vodovodne mreže veliki problem predstavljaju i neispravni zatvarači koji su od dugog veka korišćenja preko 60% neispravni. Uvođenjem savremene tehnologije u procesu upravljanja vodovodnom mrežom kao i izrada GIS-a u velikoj meri bi olakšala upravljanje i eksploataciju vodovodnog sistema.

Veliki broj nebaždarenih, neispravnih vodomera kao i nemogućnost fizičkog razgraničenja 1. 2. i 3. zone vodovodnog sistema ukazuju na nemogućnost da se vodovodni sistem drži pod kontrolom.

Jedan broj divljih priključaka takođe doprinosi činjenici da je procenat fakturisane vode u odnosu na ukupnu isporuku 35,68%.

Gubici koji nastaju u mreži dostižu i do 60%.

• Održavanje stalnog kvaliteta vode

Na kvalitet vode direktno utiče:

- Veliki procenat azbestno cementnih cevi koje indirektno predstavljaju opasnost po zdravlje ljudi;
- Postojanje septičkih jama na području opštine
- Spiranje obradivog poljoprivrenog zemljišta

Nemogućnost obaranja velikih mutnoća vode iz reke Moravice. Fabrika vode vrši prečišćavanje uz pomoć brzih i sporih filtera. Rezultati analiza hlorisanja vode od strane ovlašćenih ustanova odgovaraju preko 97%. Neispravnost vode potiče od prisustva aeromezofilnih bakterija i povećane koncentracije rezidualnog hlora (preko 0,6mg/l zbog toga što je to prva tačka – pumpna stanica). Ostala izvorišta imaju jedini tretman hlorisanja vode;

• Zaštita postojećih izvorišta vodosnabdevanja

Kod kaptaže Lepterijska postoji problem, naime ovaj vodozahvat je indirektno ugrožen od otpadnih voda iz septičke jame objekata koji se nalazi u neposrednoj blizini kaptaže. Sve potrebne saglasnosti za puštanje u rad ovog bunara su prikupljene osim saglasnosti na lokaciju, što zbog parkinga što zbog septičke jame, jedino rešenje je priključenje objekta NBS na gradsku kanalizacionu mrežu. Objekat je turističko-ugostiteljskog tipa i vlasništvo je Narodne Banke Srbije. Zbog nerešenih pitanja svojinske prirode sukob između SO Sokobanja i NBS traje nedopustivo dugo, s obzirom da postoji optimalna opasnost od eventualnog zagađenja same kaptaže.

• Problem nedovoljnih količina vode u letnjim mesecima izuzetno negativno utiče na:

Turističku ponudu Sokobanje. Povremeni nestanci vode i restrikcije koje uvodi JKP NAPREDAK ne bi li svi delovi Sokobanje dobili određene količine vode izazivajući čest revolt kako meštana tako i gostiju. Ovakva situacija predstavlja izuzetnu antireklamu Sokobanji kao turističkom mestu.

Na zdravlje ljudi iz više razloga: nemogućnost održavanja lične higijene, usled činjenice da nema vode u sekundarnoj mreži javljaju se takozvana «slepa mesta» ,ali ne postoji potencijalna opasnost od nastajanja epidemioloških žarišta.

Seoski vodovodi

Ovi vodovodi nisu pod ingerencijom JKP «Napredak» ili nekog drugog preduzeća ali postoji analiza za 2004. godinu po mesnim zajednicama koju je radilo naše JKP iz koje se vidi moguće zagađenje vode.

8.3.3 Zagađenje površinskih i podzemnih voda

Svi postojeći podaci o stanju sistema za prikupljanje, kanaliziranje i prečišćavanje otpadnih voda u opštini Sokobanja potiču iz JKP NAPREDAK Sokobanja (jedina organizacija nadležna za ovu vrstu delatnosti) iz projekata koji su rađeni od strane nadležnih institucija, iz opštinskih službi i od jedinog većeg zagađivača industrijskom otpadnom vodom – RMU Soko.

U periodu do 1990. godine na teritoriji opštine radila su neka preduzeća koja su bila evidentirana kao potencijalni industrijski zagađivači: « Kristal » (obrada stakla), «Monter» (proizvodnja i dorada predmeta od bakra), mlekara, klanica i servis za popravku autobusa i kamiona transportnog preduzeća «Sokoprevoz». U nekoliko navrata izlivanje hemikalija iz ovih postrojenja, pojačane doze dezinfekcionih sredstava, kiselina, raznih maziva i ulja su dovela do pomora riba u reci Moravici.

Reka Moravica spada u male vodotoke, i pored komunalnih otpadnih voda iz gradskog jezgra Sokobanje opterećena je i vodom iz brojnih pritoka, koje prolaze kroz manja urbana naselja i sa sobom nose određene količine opasnih voda koje proizvode seoska domaćinstva (septičke jame, osoka iz stajnjaka..) i vode koje nastaju spiranjem poljoprivrednog zemljišta - pesticidi i veštačka đubriva.

U Sokobanji se u periodu od 1970. do 1990. godine preduzimalo dosta na zaštiti voda, izgradnjom PPOV, proširenjem sekundarne kanalizacione mreže, i stalnim praćenjem kvaliteta otpadnih voda, radi zaštite Akumulacije Bovan.

8.3.4 Unapređenje kvaliteta voda

Organizovano sakupljanje, kanaliziranje i prerada otpadnih voda datira iz perioda 70-ih godina kada je igradeno Postrojenje za preradu otpadnih voda (mehaničko-biološki tip) - pušteno u funkciju 1975. godine i glavni kolektor u dužini 3300m Ø 400.

8.4 Upravljanje čvrstim komunalnim otpadom

Uslove za obavljanje komunalnih delatnosti na teritoriji opštine Sokobanja uređuje Opštinska uprava opštine Sokobanja na taj način što je osnovala Javno komunalno preduzeće "Napredak" koje se prvenstveno bavi poslovima sakupljanja, odvoženja i deponovanja otpada na pomenutom području. Postoje dve Odluke Skupštine koje zakonski regulišu predmetnu materiju , a to su:

1. Odluka o komunalnom uređenju na teritoriji opštine Sokobanja, kao i
2. Odluka o komunalnim delatnostima na teritoriji opštine Sokobanja.

Posmatrajući celokupnu teritoriju opštine Sokobanja najveći izvor čvrstog otpada je komunalni otpad iz domaćinstava i ugostiteljskih objekata. U osnovne izvore otpada ubrajamo:

- Stanovništvo - komunalni otpad,
- Industriju:
 - deponija jalovine Rudnika "Soko" (11km od Sokobanje)
 - kiseli otpad bivše staklare na deponiji zemlje i šuta (90000 m³ materijala – otpočela je realizacija projekta Direkcije za urbanizam i izgradnju za sanaciju)
- Poljoprivredu – pesticidi, organsko đubrivo.

8.4.1 Trenutno stanje

Sokobanja kao poznato turističko, klimatsko i banjsko lečilište ima izrazit problem odlaganja otpadnih materija, obzirom na konfiguraciju, s jedne strane, kao i zbog ograničavajućih faktora izbora lokacije i to atraktivnih izletišta i izvorišta termomineralnih izvora, s druge strane.

Teritorija opštine Sokobanja zauzima površinu od 525 km² na kojoj živi 18.547 stanovnika prema popisu iz 2002. god. a sama banja ima 8.407 stanovnika. Organizovano sakupljanje otpada pokriva 80% teritorije.

Jedinica za iznošenje smeća u okviru JKP "Napredak", obavlja poslove iznošenja kućnog smeća po detaljnom programu koji obuhvata svaku ulicu u naselju i to jednom nedeljno.

U seoskim područjima ne postoji organizovano prikupljanje komunalnog otpada, već svako domaćinstvo samostalno istovaruje smeće, osim u mesnoj zajednici Blendija.

U naselju Sokobanja otpad se sakuplja u kantama, velikim i malim kontejnerima, a od ove godine (2008.) stavljeni su u funkciju i kontejneri za PET ambalažu.

U pogledu transportnih kapaciteta, Komunalno preduzeće "Napredak" raspolaže sa tri vozila (specijalno vozilo sa nadgradnjom koje služi za izvoz smeća i kanti, specijalno vozilo sa nadgradnjom za izvoz velikih kontejnera sa smećem i specijalno vozilo sa nadgradnjom ili smećara koja služi za izvoz smeća iz malih kontejnera). Komunalno preduzeće ne poseduje buldožer ili nabijač na gradskoj deponiji, tako da pri odlaganju otpada nije moguće kompaktiranje.

Na poslovima sakupljanja i odvoženja smeća angažovano je 10 radnika.

Trenutno se odlaganje komunalnog otpada vrši na lokaciji "Trgoviški put" još od 1970. god. i iz godine u godinu količina smeća na godišnjem nivou je sve veća i veća. Postojeća deponija se nalazi pored same obale reke Moravice (oko 5 km) i kao takva predstavlja opasan izvor zagađenja reke, koja je glavni snabdevač akumulacije kod mesta Bovan odakle se trenutno snabdevaju vodom naselja u opštini Aleksinac.

Tokom 2001. god. uz pomoć Nemačke nevladine organizacije "HELP" izvedena je sanacija deponije što podrazumeva ograđivanje, izradu drenažnog sistema za prikupljanje ocednih voda sa bazenom, izradu bunara za otplinjavanje, formiranje zelene površine kao i zelenog pojasa.

Za istovar smeća ne postoji rampa već se smeće istovaruje po nahođenju vozača autosmećare i pomoćnih radnika, što može biti uzročnik širenja zaraze.

Treba imati u vidu i prosečnu godišnju produkciju od 1.0 m³/st./god., kao i podatak o broju gradskih stanovnika danas (oko 8.400), kao i broju turista u letnjem periodu (od 10000 – 15000) i činjenici da se trećini stanovništva smeće ne odnosi na gradsko smetlište. Otpad koji se odlaže je u čvrstom agregatnom stanju i on obuhvata komunalni otpad, ambalažni otpad (staklo, plastiku, papir, karton, limenke životinjski otpad, otpadne gume, zeleni otpad iz bašti i okućnica i javnih površina, muljevi talozi...). Tu takođe spada i medicinski otpad.

Ispitivanjem morfološkog sastava otpada u letnjem periodu utvrđeno je da u strukturi otpada najveći udeo imaju organske materije, a najmanji metal. Plastika zauzima 16,7%, papir 14,31%, a građevinski otpad 5,5%.

Kada je reč o divljim deponijama u samoj Sokobanji ih ima oko desetak.

U seoskim naseljima identifikovano je čak 66 divljih deponija, prosečna količina otpada po stanovniku po selima je 1,01 m³/st.

8.4.2 Uticaj na životnu sredinu

Uticaj čvrstog komunalnog otpada može se razmatrati sa dva aspekta .

Prvi se ispoljava kroz nedovoljnu pokrivenost teritorije opštine Sokobanja na kojoj se pruža usluga odnošenja smeća. Takođe veliki problem predstavljaju smetlišta u okolnim selima jer se tamo ne vrši organizovano sakupljanje otpada. Ovo uslovljava formiranje divljih smetlišta na neobuhvaćenim područjima, a samim tim i stvaranje mogućnosti pojave zaraznih bolesti kod stanovništva i ugrožavanje životne sredine.

Drugi faktor koji svojim sadržajem može da ugrozi životnu sredinu na razne načine jesu deponije, smetlišta i druge vrste odlagališta.

Smetlišta, nastala odlaganjem otpada iz domaćinstva, industrije i poljoprivrede, svojom velikom površinom, količinom i heterogenim sastavom, značajno utiču na životnu sredinu. Taj uticaj se ogleda u sledećem:

- zagađenje vazduha usled izdvajanja deponijskog gasa i spaljivanja smeća;
- zagađenje voda (površinskih i podzemnih); poseban problem predstavlja odlaganje otpada u dolinama

potoka i reka, koje nizvodno od njih postaju vodotoci bez života, procedne vode komunalnih i divljih deponija koje takođe zagađuju vodotokove;

- zagađenje zemljišta komunalnim otpadom koji vetar i životinje raznose sa neuređenih i divljih deponija, uništenje zemljišta površinskim kopovima;
- zdravlje ljudi koje je ugroženo korišćenjem zagađenih površinskih i podzemnih voda i upotrebom kontaminiranih poljoprivrednih namirnica.

8.4.3 Unapređenje procesa upravljanja komunalnim otpadom

Prema nacionalnoj strategiji upravljanja otpadom koju je Vlada Republike Srbije usvojila 2003 god. zajedno sa programom približavanja EU, utvrđeno je 29 regiona za upravljanje otpadom. Za područje Zaječarskog i Borskog okruga predviđena je jedna regionalna deponija. U saradnji sa resornim ministarstvima i institucijama Vlade Republike Srbije usvojen je Sporazum o zajedničkoj izgradnji i doneta odluka o određivanju lokacije "Halovo 2", koja se nalazi na teritoriji opštine Zaječar, a koju je predložila Komisija za izbor lokacije regionalne komunalne deponije. Ona je od Sokobanje udaljena 82 km, tako da je u Sokobanji potrebno predvideti transfer stanicu.

U Lokalnom ekološkom akcionom planu, kao i u Lokalnom planu upravljanja čvrstim otpadom predložen je niz racionalnih i izvodljivih rešenja koja obuhvataju širok opseg mera za unapređenje postupanja otpadom, počev od smanjenja nastajanja otpada na izvoru, odvojenog sakupljanja, reciklaže, uklanjanja divljih smetlišta pa do promotivnih i edukativnih aktivnosti kako samih građana tako i samih radnika JKP-a "Napredak".

9 Turistički resursi

9.1 Broj posetilaca

Tabela 109. Broj i struktura turista i ostvarenih turističkih noćenja, 2006.

		Opština	Okrug	Srbija
Broj turista	ukupno	57749	73437	2006488
	domaći	57102	71710	1537646
	strani	647	1727	468842
Broj noćenja	ukupno	366096	451836	6592622
	domaći	362808	446503	5577310
	strani	3288	533	1015312
Prosečan broj noćenja	ukupno	6,3	6,1	3,2
	domaći	6,4	6,2	3,6
	strani	5,1	0,3	2,2

9.2 Smeštajni kapaciteti

Tabela 110. Smeštajni kapaciteti, 2007.

Destinacija	Broj smeštajnih objekata	Broj kreveta	Iskorišćenost kapaciteta (%)
HOTELI			
Hotel "Zdravljak"	1/1=42; 1/2=166 1/3=13; 1/2+1/3=15 APP/2 =6	502	28,5
Hotel "Turist"	1/2=25; 1/3=13 1/4=3; APP=2	105	30,6
Konak "Park"	1/1=1; 1/2=4 1/4=3; 1/5=1	26	13,2
Hotel "Moravica"	1/1=7 ; 1/2=3 1/3=25; APP=6	200	50,6
Hotel "Sunce"	1/1=18 ; 1/2=32 1/3=34 ; APP=5	184	33,9
Hotel "Banjica"	1/1=2 ; 1/2=8 1/3=83; APP=5	270	89
Specijalna bolnica (zdravstveni i komercijalni deo)		560	59,3
Banja Jošanica		1000	
PRIVATAN SMEŠTAJ		11000	
UKUPNO			

10 Kvalitet života

Javni sadržaji i rekreativni programi

10.1.1 **Sportski sadržaji (tereni, sportske dvorane, centri za rekreaciju, stadioni)**

Od sportsko – rekreativnih objekata Sokobanja raspolaže sa: fudbalskim stadionom „Bata Nole“ kapaciteta 1500 gledalaca, 3 terena za fudbal, 5 kombinovanih terena za male sportove, 4 zatvorenih bazena, 4 teniska terena, 3 teretane, 2 streljane, kuglanom i više trim i staza zdravlja u ukupnoj dužini od 20 km .

U Sokobanji se svake godine održavaju brojna sportska takmičenja kao što su turnir u malom fudbalu, odbojci, tenisu, basketu i drugim sportovima, jedriličarska regata na Bovanskom jezeru, biciklističke i auto – trke i dr.

Pored brojnih sportskih ekipa na pripremama i dece na rekreativnoj nastavi Sokobanju i okolinu posećuje i sve veći broj ljubitelja ekstremnih sportova kao što su paraglajding, mauntinbajking, orijentacioni kros, planinarenje i sl.

Sportska hala je u fazi izgradnje.

10.1.2 **Rekreativni programi, sportske i predškolske aktivnosti**

10.2 Crkve i hramovi

Crkva posvećena Sv. Preobraženju Gospodnjem nalazi se u centru Sokobanje. Izgrađena je 1892. na temeljima stare crkve iz 1835. Gradili su je italijanski majstori, dok autor ikonostasa nije poznat. Ktitor crkve i veliki priložnik bio je arhiepiskop i mitropolit Srbije, gospodin Mihailo (rođeni Sokobanjčanin), čija se bista nalazi u crkvenoj porti. Crkva je osvećena aprila 1892. na Uskrs. Plan crkve izradio je 1884. god. u Ministarstvu građana arhitekta Svetozar Ivačković, sa saradnikom arh. Dušanom Živanovićem. Ima osnovu slobodnog krsta, a na preseku traktova izdiže se valjkasti tambur zasveden kupolom. Na pročelju crkve prvobitno se nalazio otvoren trem sa tri arkade, koji je kasnije zatvoren arkadama a trem pretvoren u pripratu. Centralna arkada je šira i viša od druge dve bočne, a između njih su postavljena dva kamena stuba sa duplim vizantijskim kapitelima. Iznad centralne arkade postavljena je kamena rozeta sa geometrijskom stilizacijom zrakastog krsta koja osvetljava prostor priprate. Kasnije 1910. crkva je dobila hor u vidu drvene galerije u naosu. Monotonija zabata transepta na severnoj i južnoj strani razbijena je sa po jedanim prostranim prozorom. Oltarsku apsidu osvetljavaju tri uzerna lučno zasvedena prozora, a tambur kubeta osam, isto takvih prozora, koji se naizmenično smenjuju sa slepim prozorskim nišama. Iznad svih otvora na crkvi nalazi se dekorativni friz u vidu kontinualne lučne trake, kako bi se naglasila polukružna forma otvora. Polihromijom fasade postignut je estetski efekat ali i vizuelna neutralizacija praznih zidnih površina. Sagrađena je od kamena i opeke.

Crkva posvećena Sv. Velikomučenici Marini nalazi se u naselju Gradašnica (2 km od centra), na periferiji Sokobanje. U vreme turske vladavine na ovom mestu nalazila se jedina pravoslavna crkva. O tome svedoči nadgrobni spomenik popadiji Petkani iz XVII veka (1648. god.)

Crkva Uspenja Presvete Bogorodice, u selu Jošanica (15 km od Sokobanje u pravcu Aleksinca) najstarija je crkva u Opštini. Datira iz XI veka, zidana je od fino lomljenog kamena kamena. Jednobrodna je građevina bez kupole, sa prozorima u vidu puškarnica, raspoređenim na različitim visinama. U crkvi su vredne freske nepoznatog autora. Stradala je u Prvom srpskom ustanku, kada su je zapalili Turci, a kasnije i Bugari u Prvom svetskom ratu, uništivši svu pisanu dokumentaciju. U periodu od 1978-1980 arheološki je istražena i rekonstruisana spolja i iznutra. Pored samih temelja otkrivena je i masovna grobnica, dokaz o stradanju stanovništva za vreme Turaka.

Crkva Sv. Dimitrija, u selu Jošanica, podignuta je krajem XIX veka (1899.god.), jednobrodna je građevina sa polukružnim svodom i polukružnom apsidom, a zidana je od tesanog kamena. Temelj joj

je građen od nadgrobničkih spomenika starog jošaničkog groblja. Odlikuje se neobičnim kompozicijama „Hristos na grobu“ i „Hristos na prestolu“ i „Arhanđeli prevode episkope“. Kao podloga za živopis korišćene su bela, braon i tamno plava kreda.

U blizini izvora reke Moravice, u zaseoku Vrelo-Istoci (11 km od Sokobanje) nalazi se **crkva posvećena Sv. Iliji**. Izgrađena je na inicijativu kneginje Perside Karađorđević (supruga Aleksandra Karađorđevića), sredinom XIX veka.

Crkva svete Trojice, sagrađena je od tvrdog materijala 1818., a doživljena je 1892. godine. Milisav Marković iz Knjaževca živopisao je ikonostas vrmdžanskog Božjeg hrama 1894. godine, dve decenije pre nego što će izraditi ikonostas u Crkvi Preobraženja Gospodnjeg u Sokobanji. U narodu postoji priča da crkva datira iz XIII veka, da je tri puta paljena, da je sadašnja sagrađena na starim temeljima na manastirskom imanju, da je bogomolju, u vreme zuluma drugovernika Turaka, spasao „ferman“ turskog starešine iz Sokobanje, izdat u znak zahvalnosti za ozdravljenje sina, obolelog od sumanutosti.

Uz crkvu stoji zvonara sa dva zvona. Jedno je poklon trgovca iz susednog sela Šarbanovca i na njemu piše : „Sije (ovo) zvono poklanja crkvi Crkovačkoj u Vrmdži Stanko Petrović 1854 god “. Na drugom zvonu piše : „Ljubisav Miletić trgovac iz Vrmdže poklanja ovo zvono crkvi Crkovačkoj za spomen svoj i svoje supruge 1897 god“.

O velikim praznicima, naročito na Božić i Uskrs, na Trojicu (u junu) i na Petrovdan (12. jula), okuplja se narod.

Crkva Sv. Arhangela Gavrila i Mihaila se nalazi na Ozrenu (oko 8 km od Sokobanje) na crkvištu nekadašnjeg manastira Jermenčić. Manastir su 1392. god. podigli kaluđeri Jermeni. U vreme velike seobe Srba kaluđeri su prebegli na Frušku Goru, a Turci su opljačkali i zapalili manastir. Crkvište je otkriveno u XIX veku. Poslednjih godina crkva se otvara samo na dan slave, 26. jula, kada se okuplja veliki broj vernika i izletnika.

Crkva posvećena Rođenju Sv. Bogorodice na Lepteriji (1,5 km od centra Sokobanje) izgrađena je na mestu srednjovekovne crkve, koju je u borbi za Sokograd porušio Sultan Musa.

10.3 Lokalni centri za okupljanje

10.3.1 Biblioteke

Narodna biblioteka „Stevan Sremac“ u Sokobanji ima tradiciju dužu od 130 godina. Raspolaze sa preko 30 hiljada knjiga svih klasifikacija (po svetskom modelu). U svom sastavu ima međunarodni centar za turističku i ekološku dokumentaciju sa vodičima i monografijama turističkih centara. Jedna od aktivnosti je i organizovanje manifestacije međunarodnog karaktera a to je *Bijenale ekološke karikature*. Posebna pažnja posvećuje se edukaciji mladih naraštaja za razvijanje ekološke svesti.

10.3.2 Parkovi

Centralni gradski park, skoncentrisan je u samom centru banje, neposredno uz mermerno šetalište i zauzima površinu od 2,2 ha. Lepo je uređen, prostran i ukrašen cvećem, zelenilom i ukrasnim šibljem. U njemu se nalazi najstarije banjско kupatilo „Park“ sastavljeno od inhalatorijuma, muškog i ženskog bazena, i sedam individualnih kada sa hipotermalnom vodom. U zapadnom delu parka smešteno je dečije igralište sa brojnim rekvizitima za igru mališana.

Park „Banjica“, nalazi se na obali reke Moravice između hotela „Sunce“ i PL „Banjica“ i zauzima površinu od 2,05 ha. Udaljen je oko 300m od centralnog mermernog šetališta. U njemu je istoimeno kupatilo sa hipotermalnom vodom u kojem se leče nervna oboljenja. Sa brojnim pešačkim stazama,

park je lepo uređen cvećem, drvećem, kejom pored reke, a posebnu atrakciju predstavlja plaža „Župan” sa prostranim šljunkovitim žalom koji se nalazi na obodu parka. Na nju se nastavljaju manje prostrane, ali podjednako atraktivne plaže: „Tri kace”, „Šest kace” i „Džentlmen”.

Park šuma „Čuka 2” nalazi se na brdu Čuka u blizini Specijalne bolnice Sokobanja u podnožju planine Ozren.

„*Vrelo-Borići*” nalazi se na oko 250 m od centra i lociran je neposredno iznad letnje pozornice «Vrelo». Pogodan je za kampovanje i celodnevne izlete. Izuzetno je prijatan ambijent narocito u letnjim mesecima kada je temperatura znatno niza nego u gradu. Za decu postoji uređeni prostor za igru. U blizini je i spomen česma Hajduk Veljka Petrovića podignuta u znak sećanja na prvog oslobodioca Banje od Turaka.

Regionalni park »Lepterijski« (predeo izuzetnih prirodnih odlika)

Predeo »Lepterijski – Sokograd« je pod zaštitom kao »predeo izuzetnih odlika« i utvrđen kao prirodno dobro od velikog značaja. (Službeni glasnik Re br. 25/02 od 16.05.2002. godine). To je područje izvanredne pejzažne raznolikosti sa atraktivnim geomorfološkim oblicima, bogatom florom i faunom i kulturnoistorijskim vrednostima (Srednjovekovno utvrđenje Sokograd). Prostire se na površini od 40571,03 ha u katastarskim opštinama Sokobanja i Blendija od čega 39048,80 ha u državnom i 1522,45 ha u privatnom vlasništvu. To je prostor visokih i zaštićenih prirodnih ambijentalnih vrednosti (drugi i treći stepen zaštite) oko nepokretnog kulturnog dobra Sokograda i klisure Moravice sa mogućnostima višestruke turističke namene. Na Lepterijski, preko reke, naspram restorana, u steni je lik Bogorodice sa Hristom u naručju. Po legendi Bogorodica se tu sakrila od progona Rimljana.

10.3.3 Lokalni društveni centri

10.3.4 Kulturni centri

Za kulturni život kako građana Sokobanje, tako i turista zadužena je Organizacija za turizam, kulturu i sport Sokobanja, kao i Narodna biblioteka „Stevan Sremac”.

10.3.5 Pozorišta

Amatersko „SB” pozorište

Studentsko amatersko pozorište osnovano je 2001. godine od strane grupe sokobanjskih entuzijazista. Prva predstava koju su spremili bila je RADIVAN III. Predstava je postigla neverovatan uspeh. Sledeće godine, u proširenom glumačkom sastavu, Pozorište sprema predstavu MARATONCI TRCE POCASNI KRUG, koja je takođe postigla ogroman uspeh. Posle toga se ređaju predstave VECE MERAKA I SEVDAHA, IVKOVA SLAVA i KOSTANA. 2006. godine amatersko pozorište je registrovano pod nazivom Amatersko "SB" pozorište. Tada sprema predstave LjUBAV NA SEOSKI NACIN I i II I ARIZANE.

10.3.6 Muzeji

Zavičajni Muzej – Nalazi se u samom centru grada smešten u zgradi sagrađenoj u XIX veku. Arhitektonsko rešenje je stari Srpsko Moravski stil. Muzej raspolaže eksponatima iz oblasti arheologije, etnologije i istorije. Pogodan je za organizaciju izložbi slika, skulptura, knjiga. Uređeni prostor ispred je pogodan za izvođenje pozorišnih predstava, književnih večeri itd.

Muzej u Jošanici (Crkveni konak iz XII veka) poseduje eksponate iz oblasti etnologije i istorije. Muzej je u zgradi nekadašnjeg crkvenog konaka, pored crkve Uspenje Sv. Bogorodice, sa kojom čini celinu stavnjenu pod zaštitu države.

10.4 Aktivnosti u kulturi (kulturne manifestacije, proslave, festivali, parade, svečanosti, koncerti)

U Sokobanji se tokom cele godine organizuju mnoge manifestacije, proslave i festivali. Najpoznatije među njima su:

- **Prva harmonika**

Već više od 40 godina (od 1962 god.) najbolji harmonikaši iz zemlje i dijaspore se takmiče za ovu laskavu titulu. Mnogi pobednici ovog takmičenja danas su eminentni stručnjaci, profesori na akademijama i šefovi velikih orkestara. Polufinale i finale ovog takmičenja se već tradicionalno održava u mesecu avgustu.

- **Zlatne ruke**

Takmičenje u spremanju tradicionalnih jela sokobanjskog kraja, održava se od 1983 god. Brojni posetioци mogu od ljubaznih domaćica dobiti savete o pripremi nekog starinskog jela a mogu i probati neki od specijaliteta. Održava se svake godine 14. jula.

- **Sveti Jovan Biljober**

Tradicionalna manifestacija koja se održava od 7. do 10. jula (od 1994 god.). Veliki broj turista dolazi baš za ovu priliku u Sokobanju kako bi učestvovali u branju lekovitog bilja na padinama Ozrena i Rtnja, uz pratnju stručnih vodiča. Pored ovakvih izleta organizuju se i stručna predavanja, kvizovi, Biljna parada i Sajam lekovitog bilja, meda i zdrave hrane.

- **Umetnička kolonija Sokograd**

Ova umetnička kolonija koja se održava od 1995 god. okuplja umetnike iz cele zemlje i obogaćuje zbirku sokobanjske galerije. Do sada je održano 11 kolonija posle kojih je gradu ostala vredna kolekcija od oko 200 umetničkih dela. Održava se svake godine u mesecu septembru.

- **Bijenale ekološke karikature**

Održava se od 1992. god. i okuplja učesnike iz velikog broja zemalja. Radovi se čuvaju u Narodnoj biblioteci „Stevan Sremac“ .

- **Maraton želja**

Turistička manifestacija pod nazivom Maraton želja premijerno se održala septembra meseca 2008. god. i trajala je dva dana. Jedinствena je po svom konceptu i mestu održavanja, a sudeći po broju posetilaca pobudila je veliko interesovanje, kako turista, tako i novinara, a i samih meštana. Učesnici obilaze lokalitete za koje se u narodu veruje da ispunjavaju želje („Drvo želja“, „Kamen ljubavi“ i dr.), a na kraju drugog dana organizovan je koncert domaće pop grupe i dodeljene vredne nagrade najsrećnijima.

Od ostalih manifestacija treba pomenuti i Svetosavske svečanosti koje se održavaju od 26. do 29. januara i sportske turnire koji se održavaju tokom leta kao što su turnir u malom fudbalu i „Avgust u avgustu“ koji obuhvata nekoliko sportskih turnira (basket, odbojka, tenis).

U vreme letnje turističke sezone od 21. juna do 21. septembra svake godine u okviru „Banjskog kulturnog leta“ pored pomenutih tradicionalnih manifestacija organizuju se i drugi kulturno – zabavni sadržaji:

- pozorišne predstave i monodrame u izvođenju Sokobanjskog amaterskog pozorišta i drugih pozorišnih grupa iz cele Srbije

- gostovanja kulturno – umetničkih društava
- gostovanja poznatih pevača i bendova
- letnji bioskop
- različite izložbe
- stručna predavanja
- književne večeri i dr.

10.5 Zabava i usluge

10.5.1 Restorani

U strukturi ugostiteljskih objekata za pružanje usluga ishrane i pića u Sokobanji restorani zauzimaju 10,6%. Ima ih svega 5. Tu ubrajamo restorane „Župan”, „Splendid”, „MM Blizanci”, restoran „Sani”, kao i mlečno voćni restoran „Sani 1”.

Restoran „Župan” je nacionalni restoran, kapaciteta 65 mesta (+100 u letnjoj bašti). Nalazi se u centru banje u naselju Jabukar. Nudi najraznovrsnije specijalitete domaće kuhinje, kvalitetna pića, a od specijaliteta posebno izdvajamo piletinu u medu, „Jabukarinare” i „Županove rotkvice”. Restoran „Župan” organizuje i različite vrste proslava (rođendani, ispraćaji, veridbe), a takođe priprema i hranu za goste sa specijalnim dijetetskim potrebama (gojazni, dijabetičari, vegetarijanci...).

Restoran „Splendid” je restoran klasičnog tipa, kapaciteta 50 mesta (+ 100 u letnjoj bašti). Nalazi se u centru banje u sastavu istoimenog pansiona. Bavi se pružanjem usluga ishrane i pića i gostima koji ne koriste usluge smeštaja u njihovom objektu. Nudi širok asortiman jela spravljenih po originalnim recepturama poznatih svetskih majstora kulinarstva, a takođe na meniju imaju i jela za grupe sa specifičnim nutricionističkim potrebama.

Restoran „MM Blizanci” nacionalni restoran, kapaciteta 90 mesta (+200 u periodu letnje sezone). Nalazi se u centru banje. Pored pripreme i usluživanja najrazličitijih vrsta jela sa roštilja, bavi se i organizovanjem rođendanskih i drugih porodičnih slavlja.

Restoran „Sani” predstavlja mešoviti tip restorana. Naime pored usluživanja za stolom, hranu i piće uslužuje i za pultom (snack-bar). Kapaciteta je 120 mesta. Na meniju ima širok asortiman gotovih jela, jela sa roštilja, peciva, toplih i hladnih napitaka.

Restoran „Sani 1” je mlečno-voćni restoran kapaciteta 20 mesta (+20 u letnjoj bašti). Nalazi se u centru banje na mermernom šetalištu. Pripremaju i udružuju uglavnom peciva, poslastice, hladna pića i napitke.

10.5.2 Bioskopi

Tabela 111. Broj bioskopa, bioskopskih sedišta, projekcija i posetilaca, 2006.

	Opština	Okrug	Srbija
Broj bioskopa	0	3	120
Broj sedišta u bioskopskim salama	0	1058	48398
Broj projekcija	0	1081	59173
Broj posetilaca	0	11504	1720223
Iskorišćenost bioskopskih sala (%)	0	3,6	7,1
Broj posetilaca na 1000 stanovnika	0	9	25

10.5.3 Šoping zone i maloprodajni centri

U Sokobanji ne postoje veliki šoping centri (cash and carry) već veliki broj manjih maloprodajnih objekata koje prodaju robu široke potrošnje, prehrambene, tekstilne i druge proizvode. Većina ovih objekata je smeštena u užem gradskom jezgru, ne centralnom mermernom šetalištu tako da ovaj prostor predstavlja svojevrsnu šoping zonu.

11 Lokalni razvoj u relaciji sa regionalnim i državnim strateškim dokumentima

Nacionalna strategija za pristupanje EU

Lokalna samouprava opštine Sokobanja je započela proces transformacije kako bi se odgovorilo zahtevima nacionalne reformske politike u pogledu približavanja standardima EU. To podrazumeva razvijanje i jačanje posebnih administrativnih kapaciteta u opštini. Krajnji cilj ove reforme je obezbeđenje visokog kvaliteta usluga građanima i stvaranje državne uprave koja može značajno doprineti ekonomskoj stabilnosti i kvalitetu životnog standarda lokalne zajednice, što je od presudnog značaja za kvalitet i efikasnost ekonomskih i socijalnih reformi.

Strategija regionalnog razvoja Srbije 2007-2012

Strategija regionalnog razvoja Republike Srbije za period od 2007. do 2012.godine predstavlja prvi strateški razvojni dokument iz oblasti regionalnog razvoja koji na konzistentan i celovit način definiše osnovne razvojne prioritete regionalnog razvoja zemlje i načine njihovog ostvarivanja u narednim godinama. Strategija svoje uporište nalazi u poštovanju ključnih principa na kojima se danas zasniva svaka uspešna politika regionalnog razvoja to:

Partnerstvo – partnerstvo među lokalnim zajednicama kao socijalnih partnera i institucija građanskih udruženja.

Subsidijarnost – podrazumeva postupnu teritorijalnu decentralizaciju, prenošenje državnih nadležnosti na niže nivoe (lokalne zajednice).

Programsko usmerenje – usklađenost Strategije i politike sa drugim razvojnim strategijama.

U skladu sa ovom Strategijom, opština Sokobanja planira i realizuje svoje aktivnosti u oblastima:

- Fiskalne politike
- Kreditne politike
- Podsticanja razvoja slobodnih zona.
- Zaštite životne sredine
- Međunarodne saradnje lokalnih institucija
- Razvoj preduzetničke lokalne uprave
- Partnerstvu javnog i privatnog sektora i sl.

Strategija za razvoj MSP

Cilj strategije je stvaranje preduzetničke ekonomije, zasnovane na znanju i inovativnosti, koja stvara snažan, konkurentan i izvozno orijentisan sektor MSP-a i značajno doprinosi povećanju životnog standarda u Srbiji. Sprovedenje ove Strategije doprineće stvaranju efikasnijeg okruženja za poslovanje sektora MSP-a

Strategija je u potpunosti usklađena sa „Small business Actom“ Evropske komisije i da bazira se na pet stubova, koji obuhvataju promociju preduzetništva i osnivanje novih preduzeća kroz start-up kredite, unapređenje preduzetničkog

obrazovanja, obezbeđivanje više izvora finansiranja za MSP, podsticanje konkurentnosti, kao i stvaranje boljeg, pravnog institucionalnog i poslovnog okvira za MSP u Srbiji.

Strategija razvoja turizma RS 2005-2015

Sokobanja kao atraktivna i poznata turistička destinacija zauzima zapaženo mesto u nacionalnoj Strategiji razvoja turizma. Zato se u Sokobanji razvijaju sledeći turističkih proizvodi:

- Zdravstveni turizam (SPA/Wellnes turizam)
- Poslovni turizam
- Događaji (events)
- Ruralni turizam.

Masterplan turističke destinacije Sokobanja

Misija Master plana je unaprediti sve turističke potencijale u Sokobanji, koji su neosporni i snažni i time doprineti društvenom i socijalnom razvoju čitavog područja. Uz to je potrebno ukazati na mogućnosti razvoja turizma na svakom pojedinačnom turističkom području, kako bi se podigao nivo života i primenila percepcija turizma kao pojava i način života. Takođe se kroz razvoj Master plana trebaju stvoriti uslove i dati mogućnost kako investitorima tako i lokalnom stanovništvu da oblikuju svoje ideje za stvaranje novih turističkih proizvoda i restrukturiranje i repozicioniranje već postojećih.